

EGYETEMI
HALLGATÓI
KÉPVISELET

www.ehk.bme.hu

MŰHELY

Szauer-Nagy Daniella útja zökkenőmentesen vezetett egy fiatalos, dinamikus fejlődő vállalathoz. Elmesélte, mit tapasztalt a szakmában nőként, pályakezdőként. Cikkünk a 6. oldalon

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Egyetemi Hallgatói Képviselői Lapja XV. évf./7. szám – 2017. május 15.

HIRDETÉS

Adószámunk: **18036754-1-43**

Kérjük, hogy befizetett adójának 1 %-át a közhasznúan működő

Műegyetemi Hallgatókért Alapítvány

számára ajánlja fel.

Fotó: Marton András

Nem nézhetjük tovább ölbe tett kézzel • Sokan megjelentek május 10-én azon a BME-n tartott fórumon, amelyen a felsőoktatásban – azon belül az egyetemen is – jelentkező problémákról beszélgethettek a résztvevő hallgatók. Cikkünk a 2. oldalon

A diploma-piac kudarcai és lehetőségei

A felsőoktatás világszerte változásokkal néz szembe, melyek a fejlett vagy ahhoz közelítő fejlődő országokban a következő témakörökbe sűrítethetők: a hallgatóság létszáma és korösszetétele változik; a rangsorolás bár meglévő igényt próbál kielégíteni, de gyakran nem szándé-

kolt hatása van; a technológiai fejlődés eredményeivel átszőtt mindennapok próbára teszik a hagyományos intézményeket; és a tanulmányok finanszírozásának modellje nem tűnik hosszú távon fenntarthatónak.

Cikkünk az 5. oldalon

Koltai Tamás a GTK új dékánja

Vihar után egyenesbe kell hozni a hajót

Fotó: Fejes Bence

Elmondása alapján soha nem készült dékáni feladatok ellátására. A GTK-n az elmúlt hónapokban kialakult nehéz helyzetben több kollégája kérte, hogy dékánként vegyen részt a kialakult helyzet rendezésében. Koltai Tamással, a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar frissen kinevezett dékánjával beszélgettünk. Megtudhattuk tőle, hogy a jövőben az egyik fő célja, hogy a kar megtalálja azt a hallgatói létszámot, amely lehetővé teszi a színvonalas oktató és kutató munkát stabil gazdasági háttér mellett.

Cikkünk a 3. oldalon

Harc a virtuális térben

Hol vannak már azok az évek, amikor még a hadban álló nagyhatalmak ügynököket küldtek az ellenség sorai közé, akik titkosírással, rádiózással, netán morzeábécével kommunikáltak a megbízóikkal? A XXI. század nagy csatái a virtuális térben zajlanak, és nem csupán annyi a céljuk, hogy a Facebook profilok

adatait megszerezve reklámokkal bombázzák a számítógépünket. Az igazán komoly ipari, politikai, gazdasági titkok kincset érnek, és a hackertámadások következtében egyik napról a másikra milliárdok mozdulhatnak meg a világ gazdaságában.

Cikkünk a 8. oldalon

HIRDETÉS

WWW.EHK.BME.HU

www.facebook.com/bmeehk

EGYETEMI
HALLGATÓI
KÉPVISELET

www.ehk.bme.hu

Oktatás, Juttatás, Pályázatok, Kollégium, Sport, Szabályzatok

Hírek

Ismét változnak a Különeljárás Díjak

Egy fontos változás az előzőekhez képest, hogy ezentúl a pót-pót zh-k után fizetendő díjat (5500 Ft) a hallgatóknak saját maguknak előre ki kell írniuk a Neptunban, valamint jelentkezniük kell egy díjköteles pótlás elnevezésű vizsgaalalomra. Ki is kell fizetniük a vizsgaalalomra való jelentkezés határideje előtt a kiírt összeget, így hasznos, ha van egy kis tartalék a gyűjtőszámlán. Ha a kifizetés nem történik meg, akkor a hallgató nem javíthat. Az otthoni feladat késedelmes leadása esetén alkalmanként 3200 Ft-ot kell fizetniük, melyet az érintett oktatási szervezeti egység ír ki (az utólagos leadást követő 8 napon belül), és a hallgatónak 15 napon belül kell azt kifizetnie, vagy leadhatja a fellebbezési kérelmét.

Vizsgáról való igazolatlan távolmaradásért – ha még a hallgató szeretne az adott tárgyból vizsgázni – 5500 Ft-ot kell fizetnie mostantól, melyet szintén neki kell kiírnia az adott félévben. Ugyanebből a tárgyból ez a következő vizsga feltétele. Ha a hallgató nem szeretne több vizsgát tenni a tárgyból, akkor már az adatkezelője fogja kiírni a kifizetendő összeget.

Harmadik vagy további javító vizsga esetén a különeljárás díjat a jegybeírás után a hallgató adatkezelője írja ki, és ezt a kiírást követő három napon belül be is kell fizetni. A következő félév szempontjából újdonság, hogy javító célú ismételt tárgyfelvevétel esetén szintén a hallgatónak kell előre kiírnia a különeljárás díjat (4500 Ft), melyet a kérvényleadás után 1 órán belül be kell fizetni.

Hogy írjak ki tételeket?

A vizsgafelvétel kellős közepén legtöbbünket ez a kérdés foglalkoztatja. És még itt sincs a tárgyfelvevétel. De hogyan is működik ez a rendszer?

Ha a Neptunban a Pénzügyek/Befizetés menüpont alatt rákattintunk a Tétel kiírás gombra, egy új ablak jelenik meg előttünk. Ebben kijelöljük a megfelelő fizetési jogcímet: ismételt vizsgadíj vagy szolgáltatási jogcím. Ezek után kiválaszthatjuk a szolgáltatás típusát (félév utólagos aktiválása; pótbefizetési díj; teljesítményértékelés második pótlása, javítása) és a megfelelő tárgyat.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
ISTVÁN ADRIENN

Felszínre került problémák

Nem nézhetjük tovább ölbe tett kézzel

Sokan megjelentek május 10-én azon a BME-n tartott fórumon, amelyen a felsőoktatásban – azon belül az egyetemen is – jelentkező problémákról beszélgethettek a résztvevő hallgatók.

PEKÁR ZOLTÁN
ISTVÁN ADRIENN

A rendezvény a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (HÖÖK) #Jövőkép program-sorozatának nyitó eseménye volt, amelyet az Egyetemi Hallgatói Képviselő mint házigazda bonyolított le. A fórum moderátorai Gulyás Tibor HÖÖK- és Krisztián Dávid EHK elnök voltak. Egyetemünkön belül sok feszültség gyülemlett fel a közelmúltban. A fórumon olyan problémák kerültek a felszínre, amelyekkel hosszútávon mindenképp foglalkoznia kell a BME Hallgatói Képviselőinek is.

A BME-s közelmúlt történései

A felszólalásokból kiderült, hogy még mindig hatalmas elégedetlenség övezi a GTK-val kapcsolatos rektori intézkedéseket. A Kari Tanács véleményének figyelmen kívül hagyása a dékáni kinevezésnél komoly aggodalmat keltett a hallgatókban. A hagyományok szerint az egyetem felépítése mindig is alulról szerveződő volt, minden szervezeti egység gyakorlatilag maga választhatta vezetőjét. Ezt a hagyományt hagyta figyelmen kívül a rektor. (Áprilisban a GTK Kari Tanácsának többsége Margitay Tihamér dékáni pályázatát támogatta, a BME rektora viszont a másik indulót, Koltai Tamást nevezte ki. – a szerk.)

A közelmúlt eseményei kapcsán is elmondható, hogy a hallgatói véleményformálás lehetőségei szűkülnek, gyengülnek. A különböző egyetemi üléseken történő szavazások során az eredmény értékelésénél többször megemlíti a hallgatóknak titult szavazatok nélküli eredményt is. Ezt a képviselők rendkívül diszkriminatívának érzik. Gulyás Tibor a HÖÖK oldaláról is érzelmi, hogy a Műegyetemen nem kap kellő figyelmet a hallgatók képviselete: mint mondta, egy ősszel elküldött levelére a mai napig nem válaszolt Józsa János rektor.

Fotó: Marton András

A hallgatói képviselők véleménye szerint ezeket a folyamatokat nem szabad ölbe tett kézzel nézni, hiszen ezek már rövidtávon is az oktatás minőségének rovására mehetnek. A GTK-n – a kari képviselők információi szerint – egy mennyiségben és minőségben is jelentős oktatói gárda készül beadni felmondását.

Még mindig nem biztos az ösztöndíjmelés

Tíz éve nem növekedett a hallgatói normatíva értéke. A HÖÖK a hallgatói képviseletek segítségével két évvel ezelőtt egy átfogó programba kezdett az ösztöndíjrendszer megreformálása céljából. Az elkészült anyag az EMMI támogatását élvezi, de a költségvetési egyeztetések még zajlanak, így jelenleg még bizonytalan a program sorsa. A hallgatói képviseletek megítélésére nagyon rossz hatással van az, hogy bár gyakran feltűnik a médiában az ösztöndíjreform gondolata, pozitív változást nem tapasztalnak a hallgatók.

Az évek óta stagnáló normatíva nehéz helyzetbe hozza a Hallgatói Képviseleteket a tanulmányi ösztöndíjak osztásánál is. Vagy a hallgatók felének osztnak alacsony ösztöndíjakat, vagy próbálnak emelt összeget adni a jól tanulóknak, de így csökkenteniük kell a nyertesek körét. Egyes karokon a 4,0-s átlagra járó 6.000 Ft-os tanulmányi ösztöndíjak egyszerűen nevetségesek. A kiválóságot és a tehetséget nem motiválja, ösztönzi a jelenlegi rendszer. Anyagilag sokkal vonzóbb alternatíva a tanulás melletti részmunkaidős munkavégzés, amely azonban a hallgatók tanulmányi eredményeinek romlásához vezet. A fórumozók örömmel fogadták az Új Nemzeti Kiválóság Program bővülését, ámbar hiányolták, hogy

a hallgatókat a hallgatói képviseleteken keresztül nem vonták be a program kidolgozásába.

Kollégium fejlesztési stratégia

Elhangzott, hogy az egyetem kollégiumaiban még az állagmegóvásra sincs elegendő pénzügyi keret, nemhogy korszerűsítésekre, esetleg teljes körű felújításokra. Ezen kívül a jelenleg rendelkezésre álló férőhelyek nem tudják kielégíteni a hallgatói igényeket. A közeljövőben elinduló új képzések (Bprof) és a Stipendium Hungaricum miatt megnövekedő hallgatói létszám pedig tovább fogja súlyosbítani a helyzetet. A HÖÖK-kal közösen kidolgozott kollégiumi fejlesztési stratégia életbe lépése és felgyorsítása mindennél sürgetőbb. Ezen belül előnyt kellene élveznie azon fejlesztéseknek, amelyek a férőhelyek növelését, azaz új kollégiumok létesítését célozzák. A nemrég felújított kollégiumok komfortfokozatainak emelése csak másodrendű feladat.

Oktatási minőségbiztosítás

Az alacsony oktatói fizetések nem teszik vonzóvá az akadémiai életpályát. A fiatal oktatók magasabb fizetésért elhagyják az egyetemet, még azok is, akik egyébként szívesen tanítanának.

Belátható, hogy így egy generációs szakadék alakul ki az oktatói gárdában. Egyetemünk laborjai sok esetben olyan elavult műszer- és gépparkkal rendelkeznek, amelyekkel nem képes versenyezni tudásanyagot átadni még a legkiválóbb oktató sem. Az általános forráshiány mellett a meglévő források felhasználását bürokratikus akadályok nehezítik. „Elon Musk a Marsra költöztet minket, mi közben évekig nem tudunk egy számítógépet sem megvenni” – fogalmazott egy felszólaló.

A gyakorlatorientált képzés hiánya a XXI. században elfogadhatatlan, a jelenlegi gyakorlatok óraszámja és tartalma nem elég az adott témában való megfelelő elmélyüléshez. Szemléletváltásra van szükség mind az oktatási módszerek, mind az oktatott tananyag tekintetében. Fontos volna kiépíteni egy komplex minőségbiztosítási rendszert. Az OHV nem helyettesítheti ezt, hiszen a véleményezés csupán egy hallgatói oldalról érkező input.

A HÖK önrendelkezési joga

Sok esetben látjuk, hogy nem a forráshiány, hanem a költési lehetőségek hiánya áll a fejlődés útjában. A már fentebb említett bürokratikus akadályok mellett felvetődött a hallgatói önkormányzatiság kiteljesedése. Felmerül a kérdés, hogy beszélhetünk-e önkormányzati működésről, ha saját pénzügyeinkben nem hozhatunk döntést, ha a biztosított források felett – jogi személyiség híján – az egyetemen keresztül rendelkezünk. Ezt a problémát központilag kell megoldani, újragondolni.

Kétpólusú egyetemvezetés

Az alulról szerveződő akadémiai vezetés mellett – lassan három éve – a fenntartói részről kinevezett kancellári szervezeti egység is az egyetem politikai színterére került, ráadásul igen komoly erőt képviselve. A hallgatói képviselők úgy látják, hogy még jobban tisztázni szükséges törvényi szinten a két vezető felelősségi köreinek és jogköreinek határait, hogy ezt követően egészségesen fejlődhessenek az egyetemek.

#jövőkép

A program ötlete elsősorban a CEU-s ügy körül keletkezett feszültségek miatt merült fel. A HÖÖK közvetlen és kötetlen platformot szeretne létrehozni a hallgatókkal, hogy azok elmondhassák problémáikat, mindennapi nehézségeiket és meglátásaikat a felsőoktatás jövőjét illetően. A program első fázisa május 1-től június 15-ig fog tartani. Ez idő alatt 24 állomást terveznek beiktatni, ahol a helyi hallgatói képviseletekkel egyeztetve szervezik meg a nyílt beszélgetést. Gulyás Tibor elmondta, hogy a program végső célja, hogy olyan megoldási javaslatok szülessenek és kerüljenek a kormányzat elé, melyek ténylegesen a hallgatók érdekeit szolgálják.

Koltai Tamás a GTK új dékánja

Vihar után egyenesbe kell hozni a hajót

Elmondása alapján soha nem készült dékáni feladatok ellátására. A GTK-n az elmúlt hónapokban kialakult nehéz helyzetben több kollégája kérte, hogy dékánként vegyen részt a kialakult helyzet rendezésében. Koltai Tamással, a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar frissen kinevezett dékánjával beszélgettünk.

VARGA ÁGNES

Több mint három évtized oktatás után döntött úgy, hogy elindul a dékáni titulusért. Mi motiválta e döntésében?

Karunk egésze, kollégáink és hallgatóink egy nagyon nehéz időszakon vannak túl. A GTK jövője, fennmaradása sokunkat aggasztott, így többünket foglalkoztatott a kérdés, hogy hogyan lehet megoldást találni erre a helyzetre. Több kari kolléga felkért, hogy vállaljam el a dékáni feladatokat, remélve azt, hogy a műszaki valamint a gazdaság- és szervezéstudományi területen egyaránt meglévő jártasságomat felhasználva segíteni tudok a GTK és a BME vezetése között kialakult feszültség enyhítésében. Elsősorban az ő kérésüknek eleget téve és a közelmúlt történései miatt döntöttem úgy, hogy benyújtom pályázatomat, amelyben egy saját programot állítottam össze a kar rövid és hosszú távú jövőjének formálására.

Hogyan fogadták a kinevezését a kollégái?

Egy részük, elsősorban azok, akiktől a felkéréseket, személyes megkereséseket kaptam, biztosan örülnek. E mellett bizonyára vannak olyan kollégák, akik más szívesebben látnának a dékáni székben. A GTK Kari Tanács sem engem támogatott a titkos szavazáson, ám Józsa János rektor úr több szempontot együttesen mérlegelve az én személyemnek és programomnak szavazott bizalmat. Megnyugtató volt, hogy

még a döntés előtt a kari állományi, dolgozói ülésen a kollégák többsége, 103:83 arányban, a támogatásáról biztosított. Az ő bizalmuk nélkül nem vágtam volna bele ebbe a négyéves megbízatásba. Egyelőre úgy látom, hogy még nem sikerült elnyernem a hallgatók, vagy legalábbis a hallgatói képviselő bizalmát, ám mind a diákokat, mind a kari kollégákat biztosítani szeretném problémáikkal és kétségeikkel kapcsolatos nyitottságomról és arról, hogy mindent meg fogok tenni, hogy a támogatásukat megszerezsem.

Milyen intézkedéseket tervez dékánként?

Az első és legfontosabb, hogy konszolidáljuk a jelenlegi, egy rendkívül zaklatott időszak utáni helyzetet, e mellett minden oktatót és hallgatót biztosítsunk arról, hogy a kar helyzete stabil, az oktatásnak és a kutatásnak továbbra is megvannak a biztos feltételei és a keretei. Tovább szeretném erősíteni bennük azt is, hogy Műegyetem nélkül nincs GTK, és GTK nélkül sem teljes a Műegyetem. Karunknak helye és fontos feladata van az intézményben, kollégáink szinte valamennyi BME-s kar oktatási tevékenységében részt vesznek, és saját programjaink nagy része sem tudja nélkülözni a BME többi karának oktatóit.

Ezek mellett fontosnak tartom, hogy „finomhangoljuk” a kari oktatási gyakorlatot is. A mostani nehéz helyzet részben annak köszönhető, hogy a kar nagy ütemben, dinamikusan növekedett – csak tavaly az előző évhez képest közel 30 százalékkal több alapképzéses hallgató kezdte meg tanulmányait a GTK-n. Ezt a növekedést a kar oktató/kutató kapacitása komoly áldozatok nélkül, ilyen tempóban nem tudja követni. Két véglet, azaz, az egyedi testre szabott képzés és a tömegoktatás között kell megtalálnunk optimális helyünket. A közelmúltban inkább az utóbbi irányába haladtunk. A félreértések elkerülése végett, a tömegoktatás is lehet minőségi, ám a Műegyetem stratégiájával összhangban a karnak is az elitképzés irányába kell elmozdulnia, amelyhez remek kollégák, kiemelkedő infrastrukturális háttér és kiválóan megszervezett képzési folyamatok állnak rendelkezésre. Az egyetemnek és a kar korábbi vezetésének ellentétes elképzelései voltak a tömegszerűséggel kapcsolatban, ami a kialakult feszültség egyik forrása lehetett. A jövőben célunk, hogy a kar megtalálja azt a hallgatói létszámot, amely lehetővé teszi a színvonalas oktató és kutató munkát stabil gazdasági háttér mellett.

Elődeim egyik nagy érdeme a kiváló szakstruktúra megteremtése, továbbá egyetemi és országos szinten is kiemelkedőek az oktatási folyamataink. Ugyanakkor azt tapasztaltuk, hogy az oktatás szervezetsége mellé nem párosult hasonlóan jól szervezett kutatási tevékenység. Ez alól vannak kivételek, de általánosságban jellemző a karra a kutatásra fordítható idő valamint a kutatást támogató, jól szervezett folyamatok hiánya. Szükség van arra, hogy kutatási tevékenységünket is jól szervezeten és hatékonyan végezzük. A megnövekedett hallgatói létszám szükségszerűen egyre több oktatási és ezzel együtt járó adminisztrációs terhet ró a kollégákra, így egyre kevesebb idejük, energiájuk és türelmük marad a tudományos tevékenységre, minőségi publikációk elkészítésére, holott ez is egy fontos feladat. A kar meghatározó „termékei”, a végzett diplomások mellett a kar szakmai elismertségét növelő minőségi publikációk valamint az elnyert habilitációs és MTA doktori címek. Egy olyan patinás múlttal rendelkező egyetemen, mint a BME, az oktatásnak és a kutatásnak egymást erősítve kell fejlődni.

Dékáni pályázatomban kiemelt pontja volt az is, hogy a kari oktatási és kutatási tevékenységhez kapcsolódó nemzetközi kapcsolatokat erősítsük, több energiát fektessünk abba, hogy idegen nyelvű vendégoktatókat fogadjunk, kölcsönösen tapasztalatot cseréljünk, és a hallgatóknak is több idegen nyelvű órahallgatási lehetőséget biztosítsunk. Ugyanez igaz a saját kollégáinkra is: ösztönözni szeretném oktatóink mobilitását, minél többen szerezzenek külföldön olyan oktatási tapasztalatokat, amelyeket a műegyetemi kurzusokon is sikerrel alkalmazhatnak.

Milyen szervezetben valósítaná meg az elképzeléseit? Hogyan néz ki az új kari vezetés?

A GTK-n egy jól működő rendszer alakult ki, amelyen nem szeretnék változtatni. Továbbra is négy dékánhelyettes (oktatási, nemzetközi és tudományos, gazdasági és minőségügyért felelős) segíti a hivatal munkáját. A felkérést már megkapták a kollégák, ám hivatalos kinevezés híján egyelőre még nem szeretném megosztani a neveket.

Szeretnék mindenkit biztosítani arról, hogy a kari működés nem fog drámaian megváltozni, apró korrigálásokra és a hangsúlyok áthelyezésére kell számítani, amelyek nem befolyásolják döntően a hallgatók vagy az oktatók mindennapját.

Koltai Tamás

2016-tól a Magyar Tudományos Akadémia doktora
2003-tól egyetemi tanár
2000-ben habilitált a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen Gazdálkodás- és szervezéstudományok tudományágban
1987-től a műszaki tudomány kandidátusa
1983-ban okleveles gépészmérnök diplomát szerzett a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán

Oktatási területei: termelésmenedzsment, termelés-szervezés, vállalatgazdaságtan, termelési és szolgáltatási döntések elemzése

Kutatási témái:
Termelésmenedzsment döntések támogatása korszerű költség-számítási módszerekkel
Matematikai programozási modellek érzékenységvizsgálati eredményeinek alkalmazása menedzsment döntéseknél
Gyártósorok működésének optimalizálása munkaerőképzettségi feltételek figyelembevételével
Relatív hatékonyságvizsgálat (DEA) alkalmazása szimulációs játékok eredményének értékelésére

Fotó: Fejes Bence

Négy évre vagy hosszabb távon is tervez dékánként?

A Műegyetemen végeztem, és több mint három évtizede tanítok a BME-n. Szívemen viselem a kar sorsát, és fontos számomra, hogy megtaláljuk a kiutat a bizonytalan helyzetből. Szeretném, ha az oktatás és a kutatás ismét normális keretek között működne, a hallgatók, oktatók, kutatók egyaránt kiegyensúlyozottan, nyugodtan és egzisztenciális félelmek nélkül élnék napjaikat. Számomra most ez a legfontosabb, e miatt vállaltam el ezt a feladatot. Ahogyan már említettem, sosem terveztem úgy, hogy dékán leszek, a kutatásra és az

oktatásra tettem fel az életemet, és négy év múlva ezt a pályát szeretném folytatni, remélhetőleg egy stabil és tovább erősödött karon. Bízom abban, hogy mindezt a kollégák és a hallgatók együttes erőfeszítéseivel megvalósíthatjuk. Ehhez arra kérek mindenkit, hogy ne a múltba, hanem a jövőbe tekintsen, az elmúlt hónapok nehézségeit ne vesztességeként élje meg, hanem kovácsoljon előnyt a tapasztalatokból. Oktatóink koncentráljanak arra, amiért e pályát választották, és tegyenek meg mindent azért, hogy oktatási és kutatási tevékenységüket minél magasabb színvonalon végezzék.

Konvertálható kreativitás az egyetemeken

Az oktatói szabadság

A játékelméletről szóló könyveiről híres, matematikával és pszichológiával foglalkozó egyetemi tanárral, **Mérő Lászlóval** készített interjúnkban oktatással kapcsolatos kérdéseket boncolgattunk.

Fotó: Nemcsics Botond

TACSI KORNÉLIA

Azt feltételezem, hogy a felsőoktatásban dolgozóknak jóval nagyobb mozgástere van a középiskolák pedagógusaival szemben. Ön mit gondol az oktatói szabadságról az egyetemeken?

Nagyobb az oktatói szabadság, jelen pillanatban biztosan, mert a középszintű képzésben dolgozókat nagyon durván megcsonkították, az egyetemekhez pedig még nem nyúltak ilyen keményen. Úgy gondolom, hogy egy jó reputációval rendelkező egyetemi tanár választási pozícióban van. Ha azt érzi, hogy megköti a kezét, akkor dönthet úgy, hogy más intézményben, akár külföldön folytatja pályafutását.

”

...jóval kevésbé lázadó a mostani korosztály, például szüleikkel szemben.

Mi a véleménye, a magyar felsőoktatás képes konvertálható tudást adni a hallgatóknak?

Valamennyire igen. Az biztos, hogy régen, a mintatantervek kidolgozásánál rengeteg dolgot nem ebből a célból találtunk ki. Ennek megfelelően valószínűleg lehetne megfontoltabb a rendszer, mégis úgy vélem, hogy nem állunk annyira rosszul. Ennek bizonyítéka az is, hogy nagyon sok pályaváltót ismerünk, akik

tudják alkalmazni a megszerzett kompetenciájukat, attitűdjüket egészen más szakmában, egészen más helyzetekben is. Kétségtelen, hogy jóval több lexikális ismeretanyagot kapnak a diákok, mint amennyi szükséges, mert az könnyebben átadható. Ugyanakkor jó néhány olyan oktató akad, aki kifejezetten szemléletet, hozzáállást ad, melyek a konvertálható tudás ismérvei.

Ön szerint mennyire fejlesztik a kreativitást az iskolákban, mind a természettudományok, mind a társadalomtudományok terén?

Azt tapasztalom, hogy a kreativitás túldimenzionált a magyar közbeszédben. Ennek az az oka, hogy általában csak az egyik felét, valami új kitalálását értjük alatta. A másik felét, azt, hogy ez érdekes és értelmes is legyen, már nem szoktuk hozzátenni. Mint ahogy azt sem, hogy minden ötletes, új innováció valakitől valamit el is vesz. Hiszen valaki eddig is kielégítette azt az igényt, amit az újítás következtében jobban, hatékonyabban tudtunk teljesíteni. Ezzel nem azt mondom, hogy az innováció ártalmas, sőt éppen emiatt tartunk ma ilyen magas szinten. Mégis látnunk kell, hogy ennek óhatatlan velejárója – egy közgazdasági szakkifejezéssel élve – az innovációs lopás.

Úgy vélem tehát, hogy a felsőoktatásban nem biztos, hogy a kreativitást kell fejleszteni. Valamilyen mértékben szükség van ennek csiszolására, de csak azoknál, akiknek eleve hajlamuk van rá. Sokaknál viszont felesleges, mert nem ebből származik a kompara-

tív előnyük. Ők csináljanak inkább olyat, ami nem annyira új, mégis elengedhetetlen.

Milyen véleményrel van a hallgatókról? Nyitott, érdeklődő, életképes fiatalság ül az iskolapadban?

Tulajdonképpen jó véleményem van róluk. Semmivel sem butábbak, rosszabbak, közömbösebbek, mint a korábbiak. A tíz-húsz évvel korábbi generációhoz képest a lényeges különbséget abban látom, hogy jóval kevésbé lázadó a mostani korosztály, például a szüleikkel szemben. Kevesebben és később akarják elkezdeni a felnőtt életet. Ugyanakkor sokkal jobban tisztelik a szüleiket azért, mert ők benne vannak abban a világban, ahova ők még nem kívánnak belépni.

Vajon az államilag támogatott helyek számának csökkentése milyen hatással lenne a hallgatók tanulási kedvére, hozzáállására?

Ez nagyban függ attól, hogy mennyit és milyen feltételekkel kellene fizetniük, illetve milyen diákhitel-konstrukció áll rendelkezésükre a költségek fedezésére. Egy önköltséges képzési rendszert is kialakíthatnak központilag úgy, hogy az sokak számára elérhető legyen.

Általánosságban azonban megállapítható, hogy ami ingyenes, az legtöbb esetben leértékeli önmagát, talán ez történik a közoktatásban és felsőoktatásban is. Ez tehát érdekes vitakérdés lehet, hogy mennyi ideig optimális és egészséges egy állampolgárt térítésmentes képzésben részesíteni.

Megkérdeztük

Milyen online forrásokat használsz tanulmányaidhoz?

Vass Réka

Nagyon sok mindent használok. Ha valamire nem találok a választ, mindig a Google-lal kezdem, de ha még jobban szeretném tágítani a tudásomat az adott témában, akkor online kurzusokat látogatok. A Coursera-val találkoztam először, és az is lett a kedvencem. Több száz kurzus közül lehet válogatni, legyen az nyelvi, tudományos vagy kultúra témában. A kurzusokat angol nyelven tartják a világ egyetemén Kínától Ausztráliáig. Számomra külön élmény figyelni, hogy melyik nációhoz milyen akcentus tartozik. Élő adást is szoktak tartani, és közben akár az előadóval is lehet beszélgetni, ezen felül vannak házi feladatok: fogalmazás, videóképzítés, elég sokféle feladat. Nagy jövőt jósolok neki, mert ingyenes és nagyon minőségi. Jó alternatíva lehet az egyetem mellett, mert ugyanúgy látom a tanárt, tudok jegyzetelni, bármikor megállíthatom, majd később visszanezíthatom, az egyetemen ugye nehézkes elalvás után felvenni a fonalat. Például én biomérnök-hallgatóként epigenetika kurzust hallgattam a melbourne-i egyetemen, de nézelődtem élettan és agykutatás témában is.

Zsilinszki Bálint

Elsősorban programozói online kurzusokat szoktam használni az egyetem mellett, főleg az ingyenes Codecademy felületét, ami egy olyan oldal, ahol mindenféle programozási nyelvet lehet tanulni, például: JavaScript, PHP, SQL. A Codecademy inkább az alapvető dolgokkal való ismerkedésre jó, egy adott nyelv megismerésének első mérföldköve lehet. Nekem a leghasznosabb a Ruby on Rails egész témakörével foglalkozó tananyag volt. Sokkal részletesebb, mint az egyetemen, ahol csak egy szabvány keretében tanultunk róla, ezért is kerestem rá, mert jobban érdekelt, és így kiegészítve tudtam megérteni igazán. Az online kurzusok időspórolást is jelentenek, hiszen azokat kapod, amik érdekelnek. Szerintem jó párosítás az oktatás hagyományos formájával.

Nagy Eszter

Nemrég elkezdtem a Harvard online építész kurzusát, ami az edX-en megy. Alapvetően videókból áll, egy kurzus 5 videót tartalmaz. A modulokhoz tartoznak online teszt-kérdések is, amit magadnak kell értékelni, ilyen formán nem tud túl interaktív lenni. Cserébe viszont elérhető egy csomó irodalom. Én az építészettörténeti kurzust kezdtem el, ami főleg elméleti, de néhány hozzátartozó feladatban alaprajzokat kell rajzolni, ez a része kicsit vicces így, hogy magadnak értékeled. Amúgy teljesen profi az egész. Ha fizetsz, akkor bizonyítványt is kiállítanak róla. Nekem az építészeti kritika tárgy miatt került szóba az online kurzus, egy kísérletezős cikket fogok írni a tapasztalataim alapján. Számomra az online kurzusok problémáját jelenleg a személyes kapcsolat hiánya okozza, hogy tudna személyes lenni, miközben az egész világra sugározzák. A másik oldala pedig, hogy nagy benne az önálló motiváció igénye.

Bagi Rebeka

Minden témához mást használok. Ami jellemző, az az online nyelvkurzus. Hasznos, de nagyon sokat számít a hozzáállás: elkezdtem mostanában egyet, de most kénytelen voltam feladni, azt hittem, több időm lesz, de mégsem. Gyakran nehéz időt szakítani a nyelvtanulásra az egyetemi követelmények mellett. De egy nullkredites nyelvi kurzusnál még mindig jobb alternatívának tartom. Sokaktól hallottam, hogy ezek a kurzusok nem viszik előre az embert a csoport tagoltsága miatt. Egy online kurzus ennél sokkal személyre szabottabb, lehet vele fejleszteni a nyelvtani részt vagy a szókinccset, kinek mi. Ezenkívül a Matekinget szoktam használni. Az első három félévben nagyon sokat segített, az alapokat innen értettem meg, mert könnyebb volt elindulni belőle és összeszedettebb. A doktoranduszok sajnos nem mindig tudják, honnan kell elindulni. Amit jó kezdeményezésnek tartok itt az egyetemen: az Edubase. Az egyik doktorandusz kezdte csinálni, és a gépészeknek már be is vezették a tanrendbe, volt, hogy ezen keresztül írtak zárthelyit is. Továbbá a tananyag egy részét is összegyűjtik Youtube-on.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MURÁNYI MÁTYÁS FOTÓ: ZOLNAI LÁSZLÓ

A jövő egyeteme a jelen problémáiból nő majd ki

A diploma-piac kudarcai és lehetőségei

A felsőoktatás világszerte változásokkal néz szembe, melyek a fejlett vagy ahhoz közelítő fejlődő országokban a következő témakörökbe sűrítethetők: a hallgatóság létszáma és korösszetétele változik; a rangsorolás bár meglévő igényt próbál kielégíteni, de gyakran nem szándékolt hatása van; a technológiai fejlődés eredményeivel átszőtt mindennapok próbára teszik a hagyományos intézményeket; és a tanulmányok finanszírozásának modellje nem tűnik hosszú távon fenntarthatónak.

KUPCSIK RÉKA

Hallgatóság

A fejlett országokban a fiatalok létszáma csökken. Ugyanakkor, ahogy a The Economist című angol lap 2015 tavaszán összefoglalta, a felsőoktatás csak az elmúlt évszázad során vált elérhetővé a többségnek, és ahogy egyre több lett a diplomás, egyre több állás betöltését kötötték felsőfokú végzettséghez. Ráadásul a keresletet a felsőoktatás iránt növeli a változó világ jelentette kihívás, az élethosszig tartó tanulás követelménye. A diplomások bérprémiuma a mai napig magas, sőt a másoddiploma hozama több országban nő, így az egyéneknek továbbra is megéri legalább egy diploma megszerzése (persze nem mindegy, hol és milyen). Az állam pedig gyakran támogatja ezt a törekvést, mert a társadalom egésze számára is előnyök származhatnak a képzett, adófizető állampolgárokból, illetve a képzettség elősegítheti a társadalmi mobilitást. Az angol lap

Illusztráció: Dobó Diána

2017. januári számában olvasható elemzés szerint az élethosszig tartó tanulás lényege, hogy nem elegendő a ma és a jövő kihívásaival szemben, ha az emberek a karrierjük megkezdése előtt tanulnak, hanem munka mellett is képezni kell magukat. Kiemelten fontos a munkaadókkal való együttműködés az elvárt készségeket és a finanszírozást tekintve. A legfontosabb a tanulás képessége.

Rangsorok

Lapunk rendszeresen beszámolt arról, hogy a legfrissebben publikált, egyetemeket rangsoroló listákon szerepelnek-e magyar intézmények. Ezek módszertanának is utánajártunk már – emlékeztetőül elég is annyi, hogy a legtöbb könnyen mérhető mutatókat alkalmaz, melyek főleg a kutatásra, nem pedig az oktatásra vonatkoznak. A The Economist 2015-ben arról írt, hogy az ebben az értelemben vett kiválóság hajhászása nem csoda, mióta az emelkedő tandíjak miatt a hallgatók garanciát várnak az intézménytől arra, hogy megéri odajárni (legalábbis olyan diplomát kapni). Néhány gazdag ország megengedheti magának, hogy kvázi franchise-partnereivé váljanak már eleve jól teljesítő egyetemeknek, vagy egyenesen összeválogassák minden szakterületről a legkiválóbbakat, és megfelelően magas fizetéssel vadonatúj intézményük kötelékébe csábítsák őket. Másutt a kiváló kutatók szállítják a jó helyezést, cserébe lényegében PhD képzés alatti hallgató sosem látja őket. Ahol pedig a rangsorban elfoglalt hely a vezetőség prémiumát határozza meg, ott az innovatív oktatás feltehetően nincs előtérben. Idén januárban nagy felháborodást keltett Nagy-Britanniában egy javaslatcsomag, ami többek közt a

régi, neves kutatóegyetemeket is szerette volna korszerűbb és jobb minőségű oktatás felé terelni új versenytársak megjelenését elősegítve.

Technológia

Egyrészt a meglévő tudás átadása korszerűsödik, és válik szélesebb körben elérhetővé, másrészt a tudás is változik, amit át kellene adni. Már-már közhely, hogy az internet korában felesleges a lexikális tudásra koncentrálni, míg a programozási ismeretek megszerzésének elmaradása a közoktatásban óriási munkaerőhiányban csúcsosodik ki később. A Fordulópontok 2017 című kiadványban Nádori Gergely, az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tanára a tudás koncepciójának változását emeli ki – ami abban a korban, ahol a szöve-

kurzusoknak a látogatása, ha valamiről tájékozódni szeretnénk. Probléma még, hogy hogyan igazoljuk a megszerzett tudást. Az említett, három éve kiadott folyóirat javaslata a megszerzett tudást hasznosító munkatapasztalat, de az elmúlt évek inkább a résztvevők azonosítása és bizonyítványok kiállítása felé mozdították a MOOC (Massive Open Online Course)-szegmenst. Nagyrészt 2008 után indultak ezek a bárholnan elérhető, ingyenes egyetemi kurzusokat összegyűjtő oldalak és online egyetemek, melyeket viszonylag kis induló költséggel és a méretgazdaságosságot messzemenőig kihasználva lehet működtetni. Az a réteg, amely korábban a távoktatás célcsoportja volt – dolgozó, családost emberek, akiknek még nincs felsőfokú végzettsége, vagy

hetnek új, vegyes alapú képzési formák is. Az online számonkérések terjedését persze akadályozza a csalás lehetősége, de már létezik technológia a gépelési mintázatok alapján történő azonosításra.

Finanszírozás

A tandíjak a legtöbb helyen emelkednek, így lényegében az (egyébként visszaszoruló) állami szerepvállalástól függetlenül egyre inkább jellemző a diákhiteltartozások emelkedése. Az állam garanciavállalása és a kedvező feltételek a diákokat felelőtlenül továbbtanulási döntésre, az egyetemeket a munkaerőpiacra tekintettel nem lévő képzések fenntartására ösztönözhetik, a szigorúbb szabályok viszont életeket tehetnek tönkre. A The Economist 2015 nyarán írt róla, hogy a tavalyi USA-beli elnökválasztási kampány korai szakaszában is előkerült ez a téma, ahol a diplomázáskor fennálló tartozás két évtizede folyamatosan nő, és ahol 2015-ben összesen 1,2 ezer milliárd dollárral tartoztak a volt hallgatók, akik közül nem elhanyagolható hányad (2014-es adatok szerint 47%) nem is szerzett diplomát. Marco Rubio terve Milton Friedman közgazdasági Nobel-emlékdíjas tudós 1955-ös felvetésén alapult. Eszerint magánbefektetők finanszíroznák az egyetemisták tanulmányait cserébe azok jövőbeni fizetésének bizonyos hányadért – sokkal inkább részvényesként, mint kölcsönadóként. Az ötlet megvalósíthatósága persze számos kérdést felvetne, de a probléma súlyát mutatja, hogy egyáltalán szóba került, hogy más humán tőkéjében ilyesfajta részesedést lehetne szerezni.

Egy másik út a tandíjak emelkedésének megállítása lenne a költségek csökkentésével. Ebben pedig nagy szerepet szánunk a pártolói az online tanításnak-tanulásnak. A The Economistban 2014-ben említett felmérések hasonlóan eredményes tudásátadásról számoltak be 19-57%-kal alacsonyabb költséggel az online kurzusok esetében. Brazília 2014-ben jó példával szolgált erre: online képzésre nagyban, de nem kizárólagosan építő intézményei alacsony tandíjjal és (az állami beavatkozás megfelelő módjának köszönhetően) megfelelően magas minőségben működtek kiszolgálva az akkori országos felsőoktatási piac háromnegyedét.

A jövő egyetemei valószínűleg választ fognak adni ezekre a kihívásokra – de lehet, hogy eközben egy ponton megszűnnek mai értelemben vett egyetemek lenni.

Alapprobléma

Fontos kiemelni, hogy az oktatás problémáinak köre jóval tágabb a fejlett és a gazdagabb fejlődő országok felsőoktatásában jelentkező tüneteknél, és furcsa a kézirás oktatásának szükségességét vagy a digitális táblák hasznosságát megvitatni, míg gyerekek tízmilliói nem jutnak hozzá az alapfokú oktatáshoz, vagy ha járnak is iskolába, sokan négy év alatt sem tanulnak meg elfogadhatóan olvasni...

geket mesterséges intelligenciát futtató gépek állítják elő és dolgozzák fel, egyre kevésbé mérhető, ha valaha is objektíven mérhető volt. A Campus Plusz 2014 egyik cikke még újdonságként számolt be a tananyagkérdés egyik iskolán kívüli megoldásáról, az online kurzusokon való részvételtől, amelyeken autodidakta módon tanulhatunk meg bármit, amit csak szeretnénk. Mára – lapunk Megkérdeztük rovatának tanúsága szerint – elterjedt módszer ezeknek a netes

újabbra van szükségük –, ma így is szerezhethet diplomát. Egy-egy kurzus elvégzéséről is kaphatunk bizonyítványt – pénzért. Illetve többféleképpen lehet kombinálni az online és a hagyományos egyetemi oktatást. A 2014-es statisztikák szerint a legtöbb felhasználó már eleve diplomás ezeken az oldalakon, csak továbbképzzi magát. Ugyanakkor potenciális felhasználási mód lenne a felzárkóztatás vagy a vakáció alatt extra kreditek szerzése az elszántaknak. Esetleg létrejö-

Nők a vasútnál

Rengeteget lehet tanulni másoktól

Mesterségem címere

Cikksorozatunkban a közel-múltban diplomázott műegyetemistákat faggatunk arról, hogy mit vittek magukkal a BME-ről a munka világába.

Szauer-Nagy Daniella útja zökkenőmentesen vezetett egy fiatalos, dinamikusan fejlődő vállalathoz. Elmesélte, mit tapasztalt a szakmában nőként, pályakezdőként.

JAKUBIK REGINA

Mivel foglalkozol a munkahelyeden, és mennyire tudod kamatoztatni a BME-n tanultakat a munkád során?

Már a gimiben egyértelmű volt, hogy mérnök szeretnék lenni, de akkoriban egyáltalán nem tudtam, mire számíthatok majd a szakmában. Az egyetemen a közlekes tárgyak tetszettek a legjobban, ezért aztán erre szakosodtam, és nem bántam meg.

Az egyetemi tanulmányaimból a munkahelyemen nem használok a tervezési ismereteimet, mivel ez egy kivitelezéssel foglalkozó cég. Ehhez kapcsolódóan még a suliban megtanultuk a munkafolyamatokat, a megvalósításhoz szükséges lépéseket, most viszont

Név	Szauer-Nagy Daniella
Kar	Építőmérnöki Kar
Szak	Építőmérnök BSc, Közlekedési létesítmények szakirány
Végzés ideje	2016. szeptember
Munkába állás ideje	2016. szeptember
Munkahely	V-HÍD Építő Zrt.
Pozíció	Munkahelyi mérnök

Fotó: Marton András

nem teljesen ez a munkám. Egy teljesen új szakterülettel ismerkedtem meg, a minősítéssel. Mégis azt gondolom, szakirányú diploma nélkül egész biztos, hogy

nem tudnám elvégezni a feladataimat. Az egyetemen tehát jó alapokat kapunk, viszont azt hiszem, a jövőbeni siker nagyobb mértékben a személyiségünkön, hozzá-

állásunkon múlik. A cégek is ez alapján választják ki, hogy kivel szeretnének együtt dolgozni.

Nyújtott az egyetem számodra valamilyen pluszt az oktatási tevékenységen túl? Visszagondolva milyen lehetőségeket aknázhattál volna ki jobban?

Nem vettem részt akkoriban öntevékeny körökben vagy egyéb diákokból álló csoportokban. Szerettem volna csatlakozni a mentorok csapatához, de mivel végig az egyetem mellett dolgoztam diákmunkásként, így nem fért volna bele az időmbe.

Szerencsés vagyok, mert a párom is építőmérnök, és rajta kívül is sok barátom, ismerősöm volt, akik segítettek megszerezni a nélkülözhetetlen tudást. A legtöbb praktika, ismeretre menet közben, sokszor az ő segítségükkel tettem szert. A jelenlegi munkahelyemre sem én találtam rá, hanem ők kerestek meg engem, amit egy régi építőmérnök ismerősömnek köszönhettem. Jó kezdő fizetést ajánlottak, és már a kezdeteknél felvázolták számomra, hogy milyen továbblépési lehetőségekre számíthatok náluk. Nagyon tetszett, amit hallottam, így egyértelmű volt, hogy maradok a próbaidőm letelte után is. Ritkaságnak számít az építőiparban, hogy nálunk nagyjából 40 százalékra tehető a női mérnökök aránya, ugyanis azt tapasztalták a kollégáink, hogy ha egy nő igazán komolyan veszi ezt a pályát, sok szempontból jobban tud teljesíteni, mint a férfi munkatársak. Más hozzáállásra, más gondolatokra, meglátásokra lehet számítani egy elszánt hölgytől a munka során. Tehát pályakezdő műegyetemista lányként tárt karokkal fogadtak.

Milyen kihívásokkal szembesültél az egyetem biztonságát jelentő falai közül kilépve?

A munkakörömhöz tartozó feladatok nagy újdonságot jelentettek számomra. Most a minősítésben is részt veszek, amiről az egyetemen alig tanultunk. Kezdetben sok hiányosságom volt, viszont mára azt mondhatom, jól belejöttem.

Szerencsére a tapasztaltabb kollégák nagyon odafigyelnek arra, hogy a fiatalok könnyen beilleszkedhessenek, és megszeressék a szakmát. Bármilyen kérdéssel fordulhatok hozzájuk, és a közösség is összetartó – mindez nagy magabiztosságot ad nekem. Elég izgató típus vagyok, gyakran szoktam azon aggódni, hogy elrontok valamit. Szerencsére most már jobban tudom kezelni ezt, bátrabb vagyok, és már tudom, hogy nincs helyrehozhatatlan hiba.

Az időbeosztásomat tekintve is jó helyzetben vagyok. Rugalmas munkaidőben dolgozom, és a szabadidőm is több lett az egyetem elvégzése után. Elég időm jut a barátaimra, a hobbimra, finomakat főzhetek, és hétvégente sokszor kirándulok.

Mit tanácsolnál a diploma előtt álló hallgatóknak?

Azt javaslom, próbáljanak szakmabeliekkel jó kapcsolatot kiépíteni. Rengeteget lehet tanulni másoktól a hétköznapi szituációkban, de például az álláskeresés is sokkal könnyebben megy az ismerősök által, mint azt az én esetem is mutatja.

A másik tanácsom pedig, hogy ne adjanak fel mindent egy állásért. Sokkal többet ér a kiegyensúlyozott, egészséges magánélet, mint a nagyon magas fizetés.

Nézőpont

RÓZSÁS ÉVA

Harminc deka lett, maradhat?

Péntek, pakolás, hazautazás. Ezzel együtt elérkezik az ideje, hogy kelletlenül körbenézzek a hűtőben és környékén. Vajon mitől kell megszabadulni a hétvége előtt? Jobb esetben semmitől. De előfordul, hogy marad egy kis kenyér, hús vagy aszott paprika. Csak egy kicsit vásároltam többet a kelleténél, de még mindig jobb, mintha hiányt szenvednék valamiből. Pedig jócskán vannak olyan emberek, akiknek ez a sors jutott.

Mindig szomorúan nézek a kukába hulló száraz kiflikre, a bolyhosodásnak indult rántott húsokra vagy az erős színkorrekción átesett banánokra. Ha pár hozzám hasonló, rosszul kalkuláló

egy heti, értelmetlenül elkárhozó élelmiszer-hulladékát összeadjuk, már sok hátrányos helyzetű tudna abból jóllakni. Vannak családok, ahol teljesen mindegy, miből mennyi fogy, a vásárlás

ésszerűtlen, szervezetlen, ennek következtében rengeteg élelmiszer megy kárba. De még ezek a mennyiségek is eltörpülnek azon hulladék mellett, amit a bevásárlóközpontjaink kitermelnek

magukból. Egy nagyobb méretű áruház több száz kiló gyümölcsöt és zöldséget selejtez le egy nap végén. Ugyanez a helyzet a péksüteményekkel. Ezeknek a termékeknek nincs komolyabb baja, maximum egy picit megfodosták őket, megütődtek itt-ott, apró barna folt az egyik oldalon, és hasonló apróságok. De érkezik a friss szállítmány, ezeknek nincs maradásuk, kukában a helyük. Mérhetetlen pazarlás! Hányan örülnének pár darab szépséghibás paradicsomnak vagy néhány nap múlva lejárt gyümölcsjoghurnak. Ezt a fájó ellentétet kívánja enyhíteni több olyan szervezet, ami a szupermarketek számára nem kívánatos élelmiszereket gyűjti össze, és viszi tovább hátrányos

helyzetű embereknek. Nagyon szép, ám annál problémásabb kezdeményezés, hiszen ekkora „szemét” mennyiséget nem egyszerű A pontból B-be eljuttatni. Nincs minden önkéntesnek több tonnás teherautója vagy furgonja, meg hát napjainkban mindenkinek megannyi halaszthatatlan teendője van. Kinek van ideje vadidegeneknek ételt fuvarozni a szabadidejében? Pedig jó volna, ha ezeket a karitatív szervezeteket többen is képesek lennének támogatni. Egy kicsit több odafigyeléssel, összefogással, az élelmiszer-hulladék szinte egészét el lehetne juttatni a rászorulóknak. De egy ilyen rendszer működését nehéz elképzelni ott, ahol az emberek a saját problémáiknál sem látnak tovább.

A vízcseppek a legkeményebb sziklákat is átvágják

A sorsfordító példaképeink születése

Elmélkedés a hatalomról és az egyéni felelősségről. Demokráciát működtetni, normálisan szerveződni meg kell tanulni – vannak, akiknek ez kétszáz év alatt sikerült, és vannak, akik ezer éve próbálják.

MURÁNYI MÁTYÁS

A történelemben számtalanszor igazolódott már a jól ismert Petőfi idézet: „azért a víz az úr”, hangzott el a megállapítás megannyiszor. A népakarattól csak ideig-óráig lehet elzárkózni, nem lehet állandóan megteveszteni. Az érdemi párbeszéd és konszenzus kizárása mindig feszültséghez vezet, mivel az alapjában békés emberi természet elnyomva és becsapva érzi magát. Álljon itt Churchill egy gondolata: „A demokrácia a legrosszabb kormányzási forma – nem számítva az összes többi, amellyel az emberiség időről időre megpróbálkozik.” Egy társadalom fejlődéséhez hozzá tartozik, hogy erre a buktatóra rájöjjen, és megtanulja kordában tartani önmagát, vagyis a történelem folyamán fejlettségéhez mérten rátaláljon a legkevésbé rossz társadalmi formára, a jól kiegyensúlyozott demokráciára – a tömegek rémuralmára, ahogy azt egyes demokrácia-szeptikusok gondolják.

A kimondott NEM

A polgáraitól elzárkózott, erősekké állam ijesztővé válik, mivel elveszti az emberarcúságát, ilyenkor a népnek valamilyen úton vissza kell terelnie a vezetést a helyes mederbe. Ahogy Kolláth György alkotmányjogász mondta: „A hatalom két dologtól fél, egy nála erősebb hatalomtól, vagy attól, hogy nevetségesé válik.” Elsősorban a következő generáció által válhat komolytalan. A fiatalság új szemlélete idővel mindig felülkerekedik, 1956 októberében is hasonlóképpen történt. A Műszaki Egyetem fiataljai mondták ki elsőként, hogy „nem”, és az addig féltve őrzött monolit kommunista rendszert békés tüntetésükkel nevetve megcsúfolták, jelképéből csak egy üres csizmát hagytak. A forradalom drámaiságát tetézte, hogy

Illusztráció: Dobó Diána

vele párhuzamosan valahol a világ túloldalán, a melbourne-i olimpia vízilabda döntőjében a két hadban álló ország sportolói egymás ellen mérkőztek. A meccsre csak Melbourne-i vízfürdőként emlékezünk. A medencében verekedés tört ki, és a kiserkenő vér gyorsan megfestette a vizet, mint ahogy a világsajtó címlapjait is. Bár a kommunista elnyomás vérbe fojtotta a forradalmat, mégis az olimpiai győzelem mint apró elégtétel, hozzájárult a morális győzelemhez, és sokak szívében táplálta az ellenállás rejtett lángját. Még ma is jeles példaként szolgál.

Példaképek születése

Ahhoz, hogy a nép megdöntsön egy terhéssé vált hatalmat, véleményvezérek és példaképek köré tömörül. Hogy a közösség az erejét fókuszálni tudja, és akaratát diadalra vihesse, új ideológiát kell találnia a régi félsziklák ellenében. Napjainkban ebben nagy szerepe van azoknak, akikre az emberek figyelnek, és példaként tekintenek. Ilyenek például a művészek, sportolók, meghatározó mediaszemélyiségek, akik egy ügy arculatát nagyban befolyásolhatják. Hírességként kiállni valami megosztó mellett nagy felelősség. Nem mindegy, hogy az emberek figyelmét jól vagy rosszul használják fel. Persze kérdés, hogy szándékos és tudatos szerepvállalásról van-e szó, vagy egyszerűen csak az elemi igény szüli a példaképet. A legemlékezetesebb ilyen pillanat talán az 1936-os berlini olimpián történt: a 22 éves amerikai színész bőré a Jesse Owens négy aranyérmes győzelmeit aratva, ezzel Hitler szeme láttára megcsúfolta az egész náci

vezérkart és ideológiát. Csak hab volt a tortán a riválisával, Luz Long német atlétával kötött barátsága. A játékokon Long elsőként gratulált győzelméhez, majd karöltve vonultak le a pályáról. Owens erről később így nyilatkozott: „Igazi bátorság volt a részéről Hitler előtt velem barátkoznia. Beolvaszthatná az összes érmemet és serlegemet, de még bevonatnak sem lennének elég jók arra a 24 karátos barátságára, amelyet Luz Long iránt éreztem abban a pillanatban.”

„*..kivonták lelküket a gyötrelemből, legfeljebb a testüket törhette meg a könyörtelen hatalom.*

Mögöttes érdek

Van olyan is, amikor a művészek és sportolók a figyelem és hírnév eszközt visszatetszően használják, és csak egyszerű média-termékké amortizálódnak a mögöttes érdekek miatt. Például rengeteg hollywoodi színész foglalt állást az amerikai elnöki kampányban. Ilyenkor felmerül a kérdés, hogy rendjén van-e a politikában, hogy az értelmiségi szó helyett a hírességek egyszerű szlogenjei jutnak el a választókhoz a média hátszele által, így torzíva a valóságot és gyengítve az észérveket, pusztán érzelmi síkra terelve fontos témákat. Ha hírnevüket valós problémák

hangsúlyozására használják fel, és nem csak reklám végett, az sokkal hitelesebb. Jó példa erre, amikor egy-egy mindnyájunkat érintő globális ügy mögé állnak hírességek reklámarcoként. Például Angelina Jolie színésznő ENSZ nagykövetként azért küzd, hogy felhívja a figyelmet a fejlődő világ gondjaira, és hangsúlyozza a jóléti társadalmak közös felelősségét. Vagy Leonardo DiCaprio, aki a globális felmelegedés Jolly Joker témájához adja az arcát – ezzel nagyot nem veszíthet. Lehet, hogy laikusok a részletekben, de ha általa eddigi közömbös embereket is sikerül bevonni a környezetvédelem fontosságába, már nyert ügyünk van. Az éhezés és gyermekhalandóság illetve a környezetszennyezés ténye nem vitatott.

Hol húzódik a határ?

Nehéz megítélni, hogy jól döntött-e egy híresség, ha politikai ügy mellé áll. Meddig nézheti tétlenül, ha például egy országban páros lábbal tapossák a demokráciát? Talán amiért már mindenképpen szót kell emelni, ha az emberi méltóság és a szabadság eszméjének alapigazságain esik csorba. Ezekre a kérdésekre kereste a választ Gerendai Károly – a Sziget Fesztivál alapítójaként ismert üzletember – egy tv-műsorban. Szerinte kerülni kell a direkt politizálást, de sajnos nem könnyű, mert elmosódtak a határok. Régen, ha valaki azt akarta, hogy a közpénz és a közélet legyenek átláthatók, az egy jó dolog volt, most már sajnos, ilyen alapvető kérdések is a politika terepére kerültek. Felelősnek érzi magát a közélet-

ben, de számára egy tüntetés komoly kérdés, mivel nem tud csak magánemberként, saját felelősségre megjelenni. Erről így nyilatkozott: „Egy szinten túl nem vállalhatom fel a véleményem. Felelősséggel tartozom a munkatársaimnak és azoknak, akik követnek, mert az emberek adott esetben összekeverik a véleményemet a produktumaimmal. A Szigetnek vagy a Costes étteremnek nem lehet véleménye közéleti dolgokban. Értékrendet sugározhat, de nem valami ellen”, vélekedett.

Vegyük lazára a figurát

A hatalom komolytalanává válásban nagy szerepe van a humornak is, hiszen a hatalmat is nevetségessé lehet tenni, mint bármi mást. Így oldva annak rideg komolyságát és hangsúlyozva, hogy a legacélosobb maszk mögött is gyalgó ember búvik meg. Kaján György karikaturista híres mondása jól megragadja a kérdés lényegét: „jobb ma egy karikatúra, mint holnap egy diktatúra.” Persze néha a hatalomnak is jól jöhet, ha olykor kinevetik, mint túlnyomás-szelep, hogy kicsit oldja a feszültségeket. Ilyen szelep volt Hofi Géza is az „átkosban”. Viszont van, amikor visszanyal a fagy, és a politika csak jobban lejárátódik. Napjainkban egyre több választáson fordul elő, hogy viccpárti képviselők jutnak be a parlamentbe még színesebb és hangosabb cirkuszt csinálva, vagy az a helyzet is előfordulhat, hogy választást nyernek, ahogy Izlandon történik.

Keresd a jót!

A vízcseppek idővel a legkeményebb sziklát is átvágják. A százéves bencés szerzetes, Placid atya, aki túlélte a Szovjetuniót és annak legsanyarúbb oldalát, a Gulágot, a legbékésebb fegyverrel szállt szembe a brutális elnyomással: a keresztény derűvel. Példamutatásával és rendíthetetlen hitével rengeteg rabnak segített átvészelni az embertelen körülményeket. A recept egyszerű volt, megkeresték a boldogságot ott, ahová csak halni járt a lélek. Nyugalmat nyertek a rabságban a megbúvó legapróbb örömeiből, hiszen minden relatív. Ha egy szem krumplival több került a levesbe, vagy élesebb csákány jutott a kezekbe, már megvolt a napi öröm. Esténként a barakkban versenyeztek egymással, kit ért aznap több öröm, szomorkodásra és fájdalomra nem hagytak időt. Egyszerűen kivonták lelküket a gyötrelemből, legfeljebb a testüket törhette meg a könyörtelen hatalom.

Hackertámadások

Harc a virtuális térben

A XXI. század nagy csatái a virtuális térben zajlanak, és nem csupán annyi a céljuk, hogy a Facebook profilok adatait megszerezve reklámokkal bombázzák a számítógépünket. Az igazán komoly ipari, politikai, gazdasági titkok kincset érnek, és a hackertámadások következtében egyik napról a másikra milliárdok mozdulhatnak meg a világ gazdaságában.

KISS ADRIENN

Az iráni urándúsítás megakadályozása

Az első katonai számítógépes vírus a Stuxnet volt, amely 2010 júniusában lepleződött le, azután, hogy már elvégezte a feladatát. A Stuxnetet feltételezések szerint az USA-ban és Izraelben alkották meg sok energiát és időt beleölve, amire a kártevő komplexitása és fejlett hatásmechanizmusa utal. Így szinte kizárt a magányos hacker teóriája, aki otthon, hobbi-ból fejlesztette volna a kódot. Itt egy szakértőkből álló csoportnak kellett állnia a háttérben. A fertőzés jól irányzott volta valamint, hogy a kártevő elérte a célját, profil kivitelezőket és bőkezű finanszírozást feltételez. A támadás eredményeként 2010 novemberében Irán leállította az urándúsítóit, miután a centrifugák több mint 20%-a használatlanul vált. Egyes kutatók megkérdőjelezik, hogy az elért siker megérte-e a befektetett pénzt. Ugyanakkor a támadás új fejezetet nyitott a cyber-hadviselés történelmében. A kártevő a feltételezések szerint az igazi pusztítást a natanzi urándúsító létesítményben fejtette ki, itt kb. ezer centrifugát tett tönkre. Ezeknek a berendezéseknek a hajtómotorja 1007 másodpercenkénti fordulatszámmal már tönkremegy, a Stuxnet viszont rövid időtartamokra, észrevét-

Fotó: Dobó Diána

lenül, 1064 cps-es tempót diktált nekik, így előidézve a meghibásodást.

Milliárdokat érő karakterek

Szinte nem telik el úgy nap, hogy ne hallanánk róla, melyik országban, milyen rendszert törtek fel a hackerek, és mennyi értékes adatot szereztek meg. Minden pillanatban támadások milliói érik a kormányzati, ipari, gazdasági titkokat tartalmazó programokat, adatbázisokat, de csaknem az esetek száz százaléka sikertelenül végződik. Ez a szakma velejárója: nagyszámú kísérletből igen kevés talál célba, de ez nem nagy probléma, hiszen alig van költsége: leginkább annyi történik, hogy több számítógépen futtat egy programot.

Szinte nevetséges eset, hogy csupán egyetlen karakter elütésén múlt nemrégiben, hogy a Bangladesh Bank nem vesztett el csaknem egy milliárd dollárt. A támadók a nemzetközi bankrendszer egyik alappilléreinek számító SWIFT bankközi tranzakciós rendszert törték fel. A Bangladesh Bank számlájáról először 81 millió dollárt emeltek le sikerrel, de a második, komolyabb összeg utalásakor elgépeltek egy karaktert a kedvezményezett nevében az átutalási megbízáson, és ezen elcsúszott a tranzakció, ugyanis az átutalásban érintett Deutsche Bank a hiba miatt adategyeztetést kért a megtámadott pénzintézet-től, ahol természetesen semmit sem tudtak az átutalásról.

Hackertámadások sodrásában

A számtalan hackertámadás már szinte történelmi idővonalat alkot.

Szeptemberben a schwechati repülőteret érte támadás, ám ezt sikerült elhárítani. Októberben a New World Hackers nevű csoport olyan népszerű weboldalakat tett elérhetetlenné néhány órára, mint a Twitter, a Netflix vagy a PayPal. Novemberben a Deutsche Telekom elismerte, hogy egy valószínűsített hackertámadás miatt közel egymillió előfizetőjük maradt internet-, telefon- és tévészolgáltatás nélkül Németországban néhány óra vagy nap erejéig. Még véget sem ért a kódos november, már attól harsozott a sajtó, hogy hackerek hatoltak

hoz nem értek hozzá, „csak” nevekhez, telefonszámokhoz és e-mail címekhez. Az új év szintén eseménydúsán indult: a francia elnökválasztások kapcsán is felmerült az orosz befolyás gyanúja, bár mindez eltörpül a 2016-os évben lezajlott amerikai elnökválasztás botrányai mellett.

A Democratic National Committee levelezésének feltörése után Hillary Clinton elnökjelöltre nézve kínos e-maileket szivárogtattak ki júliusban. Még ugyanebben a hónapban kiderült, hogy a demokraták kongresszusi képviselői kampányát összefogó Democratic Congressional Campaign Committee-t is meghackelték. Augusztusban az akkori már nyíltan Hillary Clinton mögé álló New York Times több újságírójától adatokat loptak, majd szeptemberben kiderült, hogy a nyáron két állam választói adatbázisát is megtámadták: Arizonában júniusban próbálkoztak, de végül nem értek hozzá az adatokhoz, Illinoisban pedig júliusban. Ott sikerrel jártak: 200 ezer választó adatait szerezték meg, mielőtt kizárták őket a rendszerből. Emellett demokrata politikusok mobiljaihoz is hozzáférhettek az ismeretlen támadók. Közben kiderült, hogy az FBI nem két, hanem húsz olyan államról tud, ahol hackerek kószolgatták a választói adatbázisokat. Végül a WikiLeaks kiadott egy nagy adag e-mailt Clinton közvetlen stábjának levelezéséből, amelyeket természetesen nem a nyilvánosságnak szántak. A történet itt nem ért véget: a január 20-án leköszönő amerikai elnök, Barack Obama szankciókat jelentett be a Kremllel szemben, továbbá elrendelte 35 orosz diplomata kiutasítását az országból, így megtorolva az orosz hackertámadásokat,

Személyes adataink védelme

A személyes adatok védelmével az Alaptörvény VI. cikke foglalkozik: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi. A törvény egyes, kivételes esetekben elrendelhet kötelező adatkezelést például a bűnüldözés, a nemzetbiztonság, katasztrófák vagy járványok elkerülése érdekében, esetleg fontos államérdekből. Mindegyik esetben az adatvédelmi törvény megfelelő védelemben részesíti az összegyűjtött személyes adatokat. A személyes adatok védelme magában foglalja a fizikai adatvédelmet is, amely a megsemmisüléstől, illetéktelen változtatástól, megtekintéstől, felhasználástól vagy továbbítástól védi azokat.

be a japán védelmi minisztérium és a védelmi erők közös számítógépes rendszerébe. December elején a Bank of Russia számláit törték fel, így két milliárd rubel tűnt el egyik pillanatról a másikra. December közepén a Yahoo megerősítette, hogy a történelem eddigi legjelentősebb adatlopását kiviteleztek a rendszerükben: több mint egy milliárd felhasználói fiók adatait lopták el, de banki adatok-

amelyekkel az amerikai Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) szerint tudatosan próbálták meg befolyásolni az amerikai elnökválasztás eredményét Donald Trump javára. Március végén olyan hírek kaptak szárnyra, miszerint egy Washingtonba küldött orosz diplomata kém volt, és Trumpot segítette abban, hogy megnyerje a választásokat. Az orosz külügyminisztérium megerősítette a BBC-nek,

hogy a diplomata, Kalugin, a nagykövetség gazdasági részlegének vezetője volt, és hatéves kiküldetésének lejártá után visszatért Oroszországba. Ő és Putyin elnök is tagadta, hogy is befolyásolták volna az amerikai választások kimenetelét.

Az azóta már regnáló elnök eközben olyan vádakra írt egy Twitter bejegyzésében, hogy demokrata elődje lehallgatta őt a Trump Towerben, a kampány főhadiszállásán. Most azonban úgy tűnik, hogy mégsem gondolta annyira komolyan a vádakat, mert a Fehér Ház szóvivője csupán ködösen, érthetetlenül tudta megmagyarázni a közösségi oldalra kitett rövid bejegyzést.

”
Milliárdokat emészt fel a harc és a védekezés... a virtuális térben zajlik a harmadik világháború.

Az elnök a „lehallgatást” idézőjelben értette, nem a szó legszorosabb értelmében. James Comey FBI-igazgató (a héten kirugta őt az elnök a szerk.) az amerikai képviselőház hírszerzési bizottsága előtt megerősítette: nincsenek olyan információk, amelyek alátámasztanák Donald Trump kijelentéseit azzal kapcsolatban, hogy Obama lehallgatta volna. Hozzátette: egyetlen elnöknek sem áll jogában lehallgatást elrendelni. Comey elismerte azt is, hogy az FBI vizsgálja, kapcsolatban állt-e Trump kampánystábjával Oroszországgal, és történt-e bűncselekmény a tavalyi elnökválasztási kampányban.

Egy új világháború hajnala

Milliárdokat emészt fel a harc és a védekezés, így nem túlzás kijelenteni, hogy a virtuális térben zajlik a harmadik világháború. Gyakran egy átlagos felhasználónak közel sem egyértelmű, hogy ki kivel áll szemben. A támadások sorra érkeznek, és ha csak egy is megtalálja a rendszer gyenge pontját, akkor kártyavárként omlik össze egy addig biztosnak hitt program vagy weboldal. Joggal teheti fel tehát az ember a kérdést: vajon a következő héten, hónapban, évben vagy évtizedben kik esnek még áldozatul a féktelen cyber harcoknak? A múlt év szeptemberében bemutatott Snowden című film szerint mindannyian áldozatok vagyunk, hiszen az amerikai titkosszolgálatok széles körben figyelik az emberek mobiltelefonhívásait és internetes tevékenységét az Egyesült Államokban és immár világszerte mindenhol. Azt pedig csak találgathatjuk, hogy Európában kik és kiket ellenőriznek, vagy figyelnek meg.

Műkincsek nyomában

Tárgyak, amik értéket képviselnek

Többek között Munkácsy Mihály, Benczúr Gyula vagy Tiziano kiemelkedő alkotásai kerültek állami tulajdonba a 2014 óta zajló Értéktár program jóvoltából. A nagy értékű műtárgyak megvétele a Nemzeti Bank összesen száz millió eurós keretet határozott meg, amely 2018 végéig használható fel. Most a beszerzési időszak feléhez közeledve már szám szerint húsz tárgyat és kollekciót sikerült megvenni körülbelül tíz milliárd forintért, melyeket hazai közgyűjteményekben helyeznek el. Így minden állampolgár számára elérhetőek, megtekinthetőek lesznek.

KOVÁCS ZSOLT KRISTÓF

A program legfőbb célja az elmúlt történelmi korok változó körülményei miatt megtépzott műkincsállományunk helyreállítása. Ide értve a külföldi tulajdonba kerültek minél nagyobb hányadának visszaszerzését, illetve a hazai hagyatékok szétaprózódásának megakadályozását. Emellett pedig a magyar és az egyetemes kultúrtörténet olyan kiemelkedő alkotásainak megszerzését, amelyek a nemzeti kulturális örökséget gyarapítják. Egy még 2014-ben kiadott közlemény szerint a lakosság történelmi- és kultúradelvéinek aktív közreműködését, ötleteit is szíve-

Illusztráció: Dobó Diána

sen fogadja az illetékes bizottság. Ha ennek tudatában megtekintjük azokat a műveket, amelyeket eddig sikerült megszerezni, a sokszínűség széles tárháza fedi fel magát a szem előtt. A különböző korú és műfajú alkotásokat nem egyben, hanem az ország különböző kulturális intézményeiben kapnak majd helyet, így nem csak a fővárosi nagyobb múzeumok látnak hasznot belőle. Az eddig megvásárolt legértékesebb mű Tiziano Vecellio Mária gyermekével és Szent Pállal című festménye, amely sokáig egy pécsi család tulajdonában volt, később a Szépművészeti Múzeumba került, ahol megállapították a kép eredetiségét. A mű vásárlási értéke 4,5 milliárd forint, ami tizenöt százaléka a teljes keretnek. Egy másik jelentős alkotás Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt című képe, mely a magyar kulturális örökség felbecsülhetetlen darabja. Az eddig kanadai tulajdonban lévő kép vásárlási értéke 1,6 milliárd forintot tett ki.

A trilógia egy másik darabját, a Golgotát is szeretné magáénak tudni az állam az Értéktár program keretein belül. A mű jelenlegi tulajdonosa, Pákh Imre elmondása szerint tisztában van a mű vitathatatlan kulturális értékével, közel egy évtizeddel ezelőtt azért vette meg, hogy továbbra is a másik kettő festmény mellett maradjon a debreceni Déri Múzeumban, ahová díjmentesen adta letétbe. Azonban most, hogy az állam kilátásba helyezte a kép megvásárlását, a tulajdonos a világ legismertebb aukciósházainak becslése alapján

kilenc millió amerikai dollárt kér érte, azonban a magyar értékbérlők szerint 6 millió dollár a kép értéke, amely részben igazodik a már megvett Krisztus Pilátus előtt című kép vásárlási árához. Az eredménytelen adásvételi megállapodások után, hogy a művet ne lehessen másnak értékesíteni vagy külföldre vinni, a Műtárgyfelügyeleti Iroda és a Forster Központ elrendelte a festmény védetté nyilvánítást, ami jelentősen csorbítja a tulajdonosi jogokat. Pákh Imre szerint a döntés a magyar állam politikai, gazdasági érdekeit szolgálja, nem szakmai irányelvek szerint történt, így a döntést megtámadta a Fővárosi Közigazgatási és

”

...az ezüstartárgyak egy része még mindig a föld alatt rejtőzik.

Munkaügyi Bíróságon. A számokat forintba átszámolva az Értéktár program 1,7 milliárd forintot akar adni a képért, ami közel van a Krisztus Pilátus előtt című kép 1,6 milliárdos vételi árához, míg a tulajdonos ezzel szemben egy milliárd forinttal többet kér. A festmény jelenleg a Déri Múzeumban található letakarva a látogatók előtt.

Azonban nem csak a Tiziano festmény az egyetlen olyan

műtárgy, amiért az állam képes volt több milliárd forintot áldozni. 1976-ban Polgárditól nem messze bukkant elő a földből egy ezüst étkészlet. A páratlan szépségű tálak, kancsók és tálcák Seuso névvel voltak ellátva, aki valószínűsíthetően egy előkelő római polgár volt, vagyonát pedig biztonsági okokból rejthette el egy kőbányában. A megtaláló Sümegh József aztán hamar készpénzre váltotta a felbecsülhetetlen értékű ötvösmunkákat, amelyek így gyorsan elhagyták az országot, mígnem 2014 márciusában a kormány a kincs egy részét körülbelül 4,6 milliárd forintos áron visszavásárolta. A történet nemrégiben új szálát kapott, ugyanis Dénes József régész elmélete szerint az étkészlet körülbelül 200 fő vendéglátására volt alkalmas, vagyis az ezüstartárgyak egy része még mindig a föld alatt rejtőzik. Rétvári Bence, az EMMI államtitkára a napokban közzétette, hogy a 2017-es Seuso Kutatási Program keretében régészeti feltárások kezdődnek az érintett területen a készlet további darabjainak felkutatása érdekében.

A csillagászati értékű művek mellett jóval több olcsóbb tárgy is bekerült már a program gyűjteményébe, mint Orbán Dezső vagy Vaszary János festményei, Péterváry István fegyvergyűjteménye, Kossuth Lajos dagerrotípia fotója vagy Breuer Marcell gránit íróasztala. Az alkotások ilyen széles körű kiválasztását a Gerhard Ferenc irányítása alatt álló tanácsadó testület végzi, melynek munkáját egy szakértői csoport kíséri, ennek feladata

felmérni a tárgyak értékét, állapotát és kulturális jelentőségét. Ezután a megvásárolt műtárgyakat egy erre a célra létrehozott alapítvány kezeli, illetve a gyűjteménybe kerülő tárgyakat ott helyezik letétbe, ahová leginkább illenek. Így került a gránit íróasztal az Iparművészeti Múzeumba, a fegyvergyűjtemény pedig az egri Dobó István Vármúzeumba. A műalkotások egy részét a Bank székházában helyezik el, illetve egy tervezés alatt álló külső látogatóközpontba kerülnek majd, ami mint pénzügyi művelődési ház funkcionálhat.

A már említett Gerhard Ferenc, az Értéktár Program vezetője egy korábbi sajtótájékoztatón elmondta, bár társadalmi felelősségvállalás címén nem éppen jegybanki teendők közé tartozik a program, mégis a magyar állam részeként vállalt feladatként tekintenek rá. A tevékenység része a Nemzeti Bank alapokmányának, azonban felmerülhet a kérdés, hogy az állami szerepvállalásban milyen rész jut a kultúráért felelős minisztériumnak. A szerepüket mégis igazolhatja az a felvetés, miszerint a műkincsek vásárlása értékálló befektetés, mivel az csak rendkívüli esetben csökkenhet. A jegybank a program elindításakor egyértelművé tette, hogy jogszabályi és pénzügyi lehetőségein belül társadalmi, közösségi befektetéssel támogatja azon ügyeket, melyek a Nemzeti Bank vállalt céljaihoz kapcsolódnak. Ugyanakkor a hivatalos álláspont szerint a 30 milliárdos keretet nem költségvetési forrásokból különítették el, így a művek megvásárlása nem adófizetői pénzből valósul meg. Nem szabad elhanyagolni, és ezt a jegybank is úton-útfélen kihangsúlyozza, hogy ez a tevékenység megtalálható más európai országok központi bankjainak feladatkörében is. Gerhard elmondása szerint az angol, az osztrák, a holland, a német, a belga, a cseh, a török, a finn és a luxemburgi jegybank is jelentős mennyiséggel rendelkezik. De ahogy az angol példa is mutatja, az ottani Nemzeti Banknak a háromszáz éves fennállása alatt sikerült szert tenni a tulajdonában álló kollekcióra, amelyben nem kis számban találhatóak régi bankjegyek, bútorok és olyan alkotások, amelyek a székházban voltak elhelyezve, így szorosan kötődnek az intézmény történetéhez is. Így mégis rendkívülinek és egyedülállónak nevezhető egy olyan program, mely rövid idő alatt, hatalmas összegek megmozgatásával kívánja felépíteni a maga történelmi gyűjteményét.

Laktózérzékenység

Tejes vagy tejmentes

Átlagosan minden harmadik magyar laktózérzékeny. Bár úgy tűnhet, a különféle ételintoleranciák a modern világ új keletű népbetegségeinek frissen felkapott vadhajtásai, már régóta sokak mindennapjait nehezítik meg.

HONTI ÁGNES

A laktózérzékenység – a tejcukor lebontásának képtelensége – becslések szerint a világ felnőtt népességének közel 75%-át érinti. Ez az arány Észak-Európában 5%, Dél-Európában viszont 70% körüli, sőt egyes ázsiai és afrikai régiókban 90%-os is lehet.

Fotó: Marton András

Többnyire egy-egy népcsoport évszázados étkezési szokásaiból vagy genetikájából eredeztethető, azonban biztos, hogy a fejlett országokra jellemző igénytelen táplálkozás is rontja a leterhelt szervezet ellenálló képességét.

A tejcukor megfelelő lebontásáért a laktáz enzim felel. Ha ez hiányzik, vagy túl alacsony szinten van jelen, a tejfogyasztás után szinte azonnal kellemetlen panaszok jelentkezhetnek, mint a puffadás, alhasi görcs, émelygés vagy rossz közérzet. A tünetek más ételintoleranciákhoz hasonlóan annyira

hétköznapiak, hogy a legtöbben egy vállrándítással elintézik a dolgot. Ha rendszeresen visszavisszatérnek, érdemes elkezdni a kísérletezést, hátha kiszűrhető a baj forrása. Célszerű kis dózisokban, külön-külön fogyasztani a gyanús élelmiszer-csoportokat, és figyelni a szervezet reakcióit. Persze az otthoni kísérletezés nem helyettesíti a szakszerű kivizsgálást, és a laktóztolerancia ma már gyorsan és könnyedén megállapítható egy egyszerű vérértelből vagy egy kicsit körülményesebb hidrogén kilégzési tesztből is.

Ha biztossá vált, hogy laktázhiány áll a háttérben, célszerű orvosi utasításoknak megfelelően megkezdeni a kezelést, ami a tünetek előfordulásának megelőzésével – tehát a laktóz kerülésével – a legkönnyebb. Kézenfekvő megoldásnak tűnhet minden tejtartalmú ételt száműzni, de valljuk be, ez hosszútávon még dietetikus segítségével is elég nehezen kivitelezhető, és sok lemondással jár, ugyanis olyan helyen is laktózba futhatunk, ahol nem is gondolnánk. Szerencsére a tejcukor-érzékenység csak ritkán követeli meg a teljes megvonást, és hatékony megoldást nyújthat a patikában kapható tableta vagy csepp formájú laktáz enzimmel való étrend-kiegészítés is.

Noha ezek a lehetőségek egy kicsit körülményesen, de már jó ideje elérhetőek, a laktózérzékenyek helyzete az utóbbi időben javult csak igazán. A laktózmentes termékek és növényi alapú tejpótló társaik olyan elterjedté váltak, hogy – bár a hagyományos alternatívákhoz képest többszörös áron – már szinte bármelyik hipermarket polcain megtalálhatók. Persze ha valakinek az egészsége múlik rajta, nem kérdés, hogy rááldozza a szükséges összeget, főleg, ha a laktórészékenység miatt számos más élelmiszer kiesik a lehetőségei közül.

Hiába drágábbak, érdekes módon az utóbbi időben szárnyra kapott, „a mentes egészséges” szemlélet jegyében olyanok is növényi alternatívákat választják a tejtermékek helyett, akiknek ez egyáltalán nem indokolt. Úgy tűnhet, az eddig hódító vega, vegán, paleo és egyéb diéták után most minden alapélelmiszerből a „mentes” és zöld alternatívák számítanak divatosnak. Egyre többen vannak, akik azért beszélik be maguknak, hogy laktózérzékenyek, mert most az számít trendinek, ha kókusztejes turmixszal és laktózmentes joghurttal indítják a reggeleket, és a délutáni kávé is mandulatejjel szűrcsölik. Csakhogy míg valakinek, aki tényleg tejcukor-intoleráns, ez igen komoly problémát jelent, a divatérzékenyek felelőtlen játékkal saját maguknak generálják a bajt. Bele sem gondolnak, hogy ha egy valóban fennálló betegség esetleg kezeletlenül marad, vagy a tápanyag-megvonástól újabb szövődmények alakulnak ki, az minden, csak nem egészséges. Persze, lehetünk nyitottak az újdonságokra, és ami bevált, építsük be bátran az étrendünkbe, viszont nem tanácsos szélsőségekbe esni, hiszen az alérzékenység lassan ugyanolyan étkezési zavarrá fajulhat, mint az anorexia vagy bulimia.

Bankjegyismeretek

Van az a pénz

Önmagad lehetsz, mikor veled van, mert segít megvalósítani az álmaidat, kielégíteni az igényeidet, de ha nincs ott, hiánya szinte megbilincsel. Mindenki őt keresi az életben, viszont boldoggá önmagában senkit sem tesz. Nem, nem emberről beszélek, hanem a pénzről. Figyelj oda a nyáron, a tárcád tartalma könnyen értéktelenné válhat!

KUN ZSÓFIA

Mindenki szereti a friss ropogós bankókat, főleg akkor, ha a saját vagyonát szorongathatja, vagy éppen költheti el. Azt azonban kevesen tudják, hogy ezt az érzést

Fotó: Fejes Bence

először a 13. századi mongolok élhették át, ugyanis ők tették elérhetővé az első papírpénzeket, melyek általános fizetőeszközzé váltak a mai Kína területén. A helyi kán kényszerlépésként vezette be az intézkedést, ugyanis a pénzhiány felléptével a rézérmeket pótolhatta a hiteles papírral, bízva benne, hogy ezzel mérsékelni tudja az eluralkodó inflációt. Természetesen a fadúccal nyomta-

tott bankók hamar értéktelenné váltak, mi több, hamisítás áldozatául is estek, így volt mit csiszolni a kivitelezésen. Európában jóval később, 1601-ben jelentek meg az első papírpénzek, méghozzá Svédországban.

Tudjuk, nem a méret a lényeg, de azért nem árt tudni, hogy melyik volt a legnagyobb bankjegy, amit valaha forgalomba hoztak. Az 1368 és 1399 között kiadott egyguanos, melyet a kínai Ming-dinasztia

valaha megalkottak fémtartalom nélkül, az 1917-es évi 10 banis volt a 33 x 44 mm-es papírjával.

A különleges nyomdai technikák közül a dombornyomás megkönnyíti a vakok és gyengén látók dolgát azokban az országokban, ahol a mai napig tartják ezt a jó szokást. Japán volt első nemzet, mely domború névértékkel segítette a tájékozódást 1984-től. Sejthetjük, hogy a világháborús pénzromlások a korábbi értékeket alaposan felcicomázták nullákkal. A legnagyobb címletet magunkénak tudhatjuk 1945-ből, ám a spórolás jegyében a millpengő kifejezéssel 6, a B-pengő szóval 12 nullával hosszabb számsortól kíméltük meg magunkat, melynek akkori értéke körülbelül 0,2 dollár volt csupán. Jugoszláv szomszédaink nem voltak ennyire restek, 1993-ban az 500 milliárd dináron 12 helyiérték szerepelt. Természetesen volt olyan bankó, melynek értéke is volt, nem csak annak látszott. 1948-ban a Bank of England nyomtatott egymillió értékű jegyeket kormányzati használatra. Ám mikor ezek magánkézbe keveredtek, csinos hasznót hoztak tulajdonosuknak, 2008-ban mai áron körülbelül 34 millió forintért váltott tulajdonost a cetli egy aukción. A különleges, limitált kiadású vagy hibás nyomatú pénzeknek a mai napig nagy keletje van.

A jól ismert váltók mellett vannak kevésbé magamutogató, már-már

a névtelenség homályába vesző pénzek is. Ki hallott már a Cook-szigeteki dollárról? És a randról? Utóbbi a Dél-afrikai Köztársaság hivatalos fizetőeszköze. A tenge Kazahsztánból származik, míg a real Brazíliából, de addig örüljünk, míg nem Bhutánban bonyolódunk kereskedelmi ügyletekbe, mert a ngultrumba bizony könnyen beegabalyodhat az európai nyelv. Ilyen ismeretek tükrében már-már elenyészőnek tűnik a hír, hogy van, akit foglalkoztat a magyar euró bevezetése. Bernát Barbara grafikus diplomamunkájaként 2015-ben tervezte meg a nem létező kollekciót, melyekre hazai őshonos állatok és európai növények kerültek igencsak igényes kivitelben. Érdemes vetni rájuk egy pillantást, akár ilyenek lehetnének a forintjaink is. Ehelyett azonban csupán a színekkel játszhatunk, azokkal sem sokáig. Július 31-ével a régi 2000 és 5000 forintos címleteket vonják be, és a jelenlegi tervezet szerint december végén a korábbi húszezresektől is búcsúzunk. A Magyar Nemzeti Bank tájékoztatása szerint, aki megfedkezne a határidőről, vagy lakása rejtekében mégis ilyen bankjegyre bukkanna, a hitelintézetek pénztárai és a postahivatalok a bevonás határnapjától számítót három évig kötelesek díjmentesen törvényes fizető eszközre váltani az elavult bankókat, amennyiben létezik új törvényes kiadása a fizetőeszköznek.

Kipróbáltuk Ricochet

A ricochet (kiejtése: rikosé) a fallabda kiste-sója. Könnyebb labda, kisebb terem, intenzívebb mozgástechnika. Ráadásul a plafon is bekavarhat.

BALOGH KATA BOGLÁRKA

Fotó: Fejes Bence

A sportközpontba érkezve levezettek minket az alsó szintre, ahol már sűrű labdapattogás fogadott. Egyrészt mellett található két narancssárga terem, melyekre a rálátást üvegfal biztosítja. Az egyikben egy pár kergette a falról lepattanó labdát. Laikusként rátekintve akár squash is lehetett volna, de a jelenlévő, éppen pihenő pár, beavatott a sportág rejtelseibe.

A squash és a ricochet között a legnagyobb különbség a pálya

falán található beépített elektronika, amely jelzi, ha a labda kívülre kerül. Ez a szerkezet szolgál arra is, hogy mutassa a menet állását. A mérkőzés során a plafon is használható, ami játékszerűen több variációs lehetőséget biztosít. Gyors, gördülékeny sport, így nagyon élvezetes, de fárasztó is egyben. Érdekesége továbbá, hogy a ricochet labda harminc százalékkal könnyebb a squashénál, lyukacsos és puha.

A jelenlévők elmondása szerint

ez a sportág fárasztóbb, mint ahogy kinéz, viszont nagy élmény játszani. Azok, akikkel beszélgettünk, mind idén kezdték el, de hamar rákaptak az ízére. Olyannyira, hogy a kötelező testnevelési órán kívüli is gyakran lejárnak edzeni. Sajnos a ricochet kurzus kis létszáma miatt, hamar megtelik, így aki érdeklődik e sport iránt, és azt a tesiórája keretében szeretné gyakorolni, az iparkodjon a tárgyfelvételnél.

Bajnoki hajrá a futsal NB2-ben

Május beköszöntével nem csak az egyetemi szorgalmi időszak közeledik a végéhez – az egész szezonon át tartó labdarúgó bajnokságokban is kezdetét vették az utolsó fordulók. Így a BME FC csapatainak játékosai nem csak a műegyetemi iskolapadban, de a Magyar Labdarúgó Szövetség által kiírt bajnokságokban is fontos pillanatok elé néznek.

Amíg a nagypályás bajnokságokból még 5 forduló hátravan – így a bajnokság végeredményének spekulációja korai lenne –, addig a futsal bajnokság lebonyolításának köszönhetően 2 héten belül lezáródik a rájátszás. A BME-BT Futsal csapatának számára ez egész pontosan azt jelenti, hogy a hátralévő 2 fordulóban le kell dolgoznia a 2 pontos hátrányát ahhoz, hogy esélye legyen 3 év után visszajutni az élvonalba. A csapat sorsa azonban nem csak saját kezében van – bár a BT-vel való együttműködés óta szárnyal a csapat –, a Szigetszentmiklós elleni botlás miatt nem elég mind a 6 pontot begyűjteni, a szigetszentmiklósi gárdának is pontokat kell veszítenie a Testnevelési Egyetem ellen.

A szezonzáró mérkőzésre május 14-én, 20:30-kor kerül sor a Gabányi László Sportszarnokban (1116 Budapest, Hauszmann Alajos u. 5.) a Pécsi Egyetem futsalosai ellen. A BME-BT játékosai a márciusi vereség visszavágására készülnek, az igazi rangadó hangulatot pedig cheerleaderek fűszerezik. Aki teheti, látogasson ki a mérkőzésre, és buzdítsa a csapatot!

I bike Budapest 2017 Minden út bringaút

A Critical Mass hagyományait követve idén április 22-én rendezték meg - a Magyar Kerékpárosklub szervezésében - az egész várost mozgásba lendítő kerékpáros tavaszi népünnepélyt. A felvonulás célja bringabarátta varázsolni szeretett fővárosunkat.

ARNOLD BALÁZS

A riasztó előrejelzések ellenére a Szabadság téren nemcsak a felhők, hanem a biciklizők is szép számban összegyűltek. Odafele menet már a Múzeum körútnál egyfajta bringás dugó alakult

Fotók: Fejes Bence

ki. Közel tízezeren startoltunk, a pár éves tökmagoktól a lazulós tinédzserekre, bulizós egyetemistákra, öltönyös üzletemberekre át a sportos nyugdíjasokig mindenki képviseltette magát.

A rendezvényt 16 órakor Gajus Scheltema, a nyugdíjba vonuló budapesti holland nagykövet nyitotta meg pár kedves szóval – aki az általa vezetett hivatal élén 2008 óta rengeteg követ megmozgatott a magyar bringás kultúra fejlődéséért –, majd kétkerekűjével csatlakozott a felvonuláshoz.

Kigördültek az első kerékpáros kontingensek a Nádor utca irányában a Duna-partra, viszont a sokaság miatt a menetoszlop vége kénytelen volt még fél órát várakozni az indulásra. Padkától padkáig kerékpárok árasztották el a lezárt utcákat. Pár morgós járókelőt, autóst leszámítva rengeteg mosolygós ember fotózgatta, filmezte a tömeget, vagy egyszerűen csak biztatott minket. Az út szélén a szüleikkel bámszklodó kisgyerekek nyújtották ki kezeiket egy-egy pacslra,

miközben bringával elsuhantunk mellettük. A felvonulók áradata kilométer hosszan kígyózott a belvárosban, két vége az Erzsébet híd szemközti hídfőinél fedezte fel egymást, holott csak a Petőfi hídnál fordultunk ismét északra a pestiről a budai oldalra, a Móricz Zsigmond körtér közbeiktatásával.

A felvonulás egyfajta demonstrációt is szolgált, csak a vidámabb fajtából. Az útvonal az elmaradt vagy a jövőben kétes megvalósulásnak vagy a rossz kivitelezésnek a helyszíneit kötötte össze, ilyen például a pesti rakparton csak szakaszokban létező, nem folytonos kerékpárút, a Petőfi híd átjárhatósága, a Bartók Béla útra tervezett kerékpársáv elmaradása és a felújításban soron következő Lánchíd. Utóbbinál különösen nagy élmény volt a csengőink csilingelését az alagút falairól visszaverődő hangárban tekerni. A menet a Deák téren át az Andrassy útról torkollott a Városligetbe, amely a Liget projekt kapcsán fontos jelentőséggel bír a bringások számára, hiszen a keleti kerületeket és Zuglót az Olof Palme sétány köti össze a belvárossal, amely az egyik legforgalmasabb kerékpáros útvonal a fővárosban. A döntéshozóknak már a jelenben is komolyan kell számolni a bringások egyre erőteljesebb nyomásgyakorlásával.

A rendezvényt a városligeti Nagyréten tartott bringamelelés zárta, ahol a rendezők kiemelték, hogy céljuk a 10%-os bringás arány elérése a fővárosban 2030-ig, ami a belvárosban legalább 20%-ot jelent majd, így elkerülhetetlen lesz az elavult bringautak átépítése, a Lánchíd átjárhatósága, a kerületek valódi összekötése, hogy mindenki eljuthasson kerékpárral vásárolni, szórakozni vagy éppen az iskolába illetve a munkahelyére.

Kapunyitási pánik

Ki itt belépsz...

A felnőtté válás valószínűleg még senki életében sem ment zökkenőmentesen, az Y generációt azonban látszólag jobban megviseli, mint ezelőtt bármelyik nemzedéket. Az emiatt kialakult szorongás nevet is kapott, és manapság egyre többen beszélnek róla: ez a kapunyitási pánik. **Sélei Beatrix** pszichológust kérdeztük, aki nem csak szintén az Y generáció szülőtte, a téma jeles szakértője is.

LENGYEL DORKA

Mi az, hogy kapunyitási pánik?

Ez egyfajta félelem a felnőtt életbe való kilépéstől. Teljesen természetes, hogy mindenki tart attól, hogy egy pont után nincs ott a biztonságot jelentő egyetem, vagy hogy csökken a szülői támogatás. Van, akit ez az átlagosnál jobban nyomaszt, benne kialakulhat ez a tartós szorongás.

Miért épp az Y generáció életében vált ez általános jelenséggé? Mit kell tudni róluk, és milyen eddig ismeretlen kihívásokkal kell szembenéznük?

Nagyon nehéz meghatározni, hogy kik tartoznak az Y generációhoz. Egyesek szerint már a hetvenes évek végétől, mások szerint csak a nyolcvanas évek közepétől világra jöttek alkotják ezt a korcsoportot. Ma körülbelül öt-hat nemzedék él együtt, a veteránoktól kezdve – akik a második világháború alatt voltak fiatalok – az alfáig. A felnőtté válás sosem volt könnyű, minden generáció más, és mindegyik rosszabbnak látja az utána következőt, azonban ez a bíráló az Y korosztályt különösen sokszor éri. Ennek oka, hogy mi vagyunk az első nemzedék, amelyik magától értetődően használja a digitális

technológiát, és ez nagyon élesen elhatárol minket az X-től, a veteránoktól és a baby boomerektől. Ezen kívül teljesen megváltoztak a piaci körülmények, illetve a korábbi gazdasági válság hatásai

Fotó: Fejes Bence

miatt nehezebb helyzetben vannak azok, akik most lépnek ki a piacra, ezek szintén nagy problémák elé állíthatnak minket.

Mik utalnak egy ember életében biztosan kapunyitási pánikra?

ugyanis sok esetben az áll, hogy az illető nem mer kilépni a valós életbe, ehelyett inkább tovább élvezi a diákélet előnyeit. Ez egy nagy csapda lehet, hiszen ilyen formában ez is a halogatásról szól, ugyanakkor ártalmatlannak tűnik.

Generációk sajátosságai

A ma együtt élő generációk legidősebb tagjai a veteránok, akik legalább hetvenkét évesek. Rájuk a legnagyobb hatással a világháború és az azt követő gazdasági válság volt, egyik legfontosabb jellemzőjük a lojalitás. Az utánuk következő baby boomerek jelenleg hetvenegy-ötvenhárom évesek. A szexuális forradalom és az emberi jogokért folytatott harc a nemzedék legtöbb tagját érintette, és ambíciózussá tette. Az X generáció tagjai 1965-1984 között születtek. Az ő életükben a munka inkább eszközzé vált az élethez, a vállalkozókedv nagy érték a szemükben. Bár az Y nemzedék meghatározásán sokan vitatkoznak, a legtöbbek szerint 1985-2000 között születtek. A digitális média, a terrorfenyegetettség és a 2008-as gazdasági válság nagy hatással van az életükre. Az optimizmuson és a magabiztosságon kívül sokakra a kapunyitási pánik is erősen jellemző. A Z generáció legidősebb tagjai tizenhét évesek, életüket a high tech mindennapok és az internet befolyásolja a legjobban. Ennek a nemzedéknek fontos az azonnaliság, és a családnak újra nagy jelentősége van. A mostanában születő legfiatalabbak már az alfa generációt erősítik.

Az egyetem az egyik legfontosabb indikátora a jelenségnek. Ha az ember nem leli örömét abban, amit tanul: ha utálja az egészet, ha csak túl akar lenni rajta, és tudja, hogy később nem is szeretne ezzel foglalkozni. Az is árulkodó lehet, ha valaki jövőképe nem vonzó, hanem reménytelen, vagy konkrétan nincs. A másik nagyon fontos

Előfordul, hogy a fiatalok egy-egy döntés előtt leblokkolnak, mert azt gondolják, hogy ha nem választanak mindig jól, akkor az egész életük visszafordíthatatlanul rossz irányba fog haladni. Hogyan lehet ezt a félelmet legyőzni?

Ez egy fontos generációs sajátosság. A szüleink sokszor megelé-

gedtek az elég jó döntésekkel, de előtünk kinyílt a világ, és a sokkal több lehetőség sokkal nagyobb stresszt okoz. Ahhoz, hogy meg merjük hozni a döntéseket, és adott esetben fel tudjuk vállalni, hogy nem kifogástalanul választottunk, egy valami kell: önismeret. Ha ismerjük az erősségeinket, a gyengeségeinket és a céljainkat, akkor nem fogunk ledermedni, mert tudjuk, hogy az esetleges hibákat is képesek vagyunk kijavítani. Az is tény,

helyeken készít magáról képeket. Észre kell vennünk, hogy ez nem azért van, mert rajtunk kívül mindenkinek tökéletes az élete, hanem mert a figyelmünk arra a pár emberre fókuszál, akiknek a mi jelenlegi problémánk épp nem jelent gondot.

Sokszor a szülők sincsenek tisztában azzal, hogy mennyire megváltoztak a körülmények, és előfordul, hogy emiatt nyomást helyeznek Y generációs gyerekeikre. Mi segíthet áthidalni ezt a generációs szakadékot?

A szüleink arra szocializálódtak, hogy a munkanélküliség az egyik legrosszabb dolog, ami történhet egy emberrel, és akkor is dolgozni kell, ha a kapott munka nem illik hozzánk. Ebben abból a szempontból igazuk van, hogy a munkanélküliség tényleg le tudja rombolni a személyiséget, mert úgy tűnhet, hogy nem kellünk senkinek, és ellustíthat. Korábban azt ültették belénk, hogy nyitva a világ, és bárkik lehetünk, de ezt egy ilyen szituációban könnyen elfelejtik, és az úgynevezett tanult leleményesség helyett sokszor a kitaposott utakat ajánlják nekünk is. Ezt az ellentétet saját magukban sem tudják mindig feloldani. A szülő kérdéskört árnyalja, hogy ők sok esetben szintén krízisben vannak az életközépi válság miatt, ráadásul az is ijesztő lehet számukra, hogy a gyerekek végleg kirepül a családi fészekből, és esetenként újra egyedül maradnak a háztársukkal. Ezeket a problémákat kell ilyenkor kezelni, illetve megbeszélni egymással.

”

Az is tény, hogy a fiatalok nagy része nem tanulta meg kezelni a kudarcot.

Milyen összefüggés van a párkapcsolatok és a kapunyitási pánik között?

Aki ezzel küzd, az általában vonakodik a felelősségvállalástól. Pontosán ennek a magatartásnak az eredménye az a szinglikultúra, ami mára már teljesen elfogadottá vált szerte a világban: sok fiatal nem akarja elkötelezni magát, csak alkalmi igényeket tölt be egy-egy futó kalanddal. Pedig ha valaki elkezd egy komoly kapcsolatot, akkor az előbb-utóbb arra ösztönzi, hogy haladjon az élete, hiszen egy idő után kényelmetlenné válik a magánéletének és a család életének az összehangolása. Ilyen formában a szerelem a kapunyitási pánik bizonyos területeire gyógyírt jelenthet.

Az internet az öndiagnózis fellelője

Egyébként az orvos látott már?

Az egész egy ártatlan netes kereséssel indul, a vége pedig az, hogy az ember belegabalyodik a véget nem érő internetes öndiagnózisba. A jelenségnek már saját neve is van: cyberchondria. Ez a kór nem más, mint a hipochondria azon változata, amely a webes böngészésből táplálkozik. Márpedig, aki Dr. Google rendelésére jár, az nagyon hamar jut el elméletben a mezei torokfájástól a gégerákig, és könnyedén asszociálhat a Pöttyös utcáról valamilyen egzotikus bőrbetegségre.

LÁSZLÓ GÁBOR

Ne legyen az az illúzióink, hogy az öndiagnózis csak a modern, rohanó ember sajátja. A múlt század elején Karinthy Frigyes is hasonlóan viselkedett, amikor saját agydaganatának tüneteit kezdte el nyomozni könyvtárak mázsás lexikonjait bújva. Az internet kora előtt az átlagember számára az Orvos a családban, netán a Gyermekbetegségek A-Z-ig jelentette az instant megnyugvást vagy éppen idegeskedést. A természetes kíváncsiság az ember sajátja, kíváltképp, ha az egészségéről van szó. Amikor pedig ezt a vágyat kényelmesen, várakozás és időpontkérés nélkül is ki lehet elégíteni, akkor egyenes az út a vég nélküli keresések okozta ördögi kör felé. Dr. Google vonzereje kétségtelenül a válaszidő rövidségében rejlik. Az ajtó mindig nyitva áll, így nyugodtan lehet „kopogással” zavarni a

Fotó: Dobó Diána

rendelést. Nem kell félnapokat a váróteremben tölteni, senki sem vágja a fejünkhöz, hogy „most kell jönni, amikor már fáj?”, és a panaszaink felsorolása közben sem szakítanak félbe. Bár receptet (még) nem írhat fel, de remek tanácsokat tud adni vény nélkül beszerezhető gyógyszerekre is.

Amiről a vérkép mesél

Manapság a keresőkifejezések gyakorisági ranglistáján előrébb szerepelnek az egészségügyi tematikájú szavak, mint a süteményreceptek. A képzelt és a valódi beteg hűségesebb segítő-társává vált az internet. A felmerülő témák népszerűség szerint több nagy csoportra oszthatók, azonban közös bennük, hogy rendszerint olyan tünetekkel járnak, amivel nem szívesen fordulnak orvoshoz az emberek, illetve fokozott aggodalmat váltanak ki. Nem betegség, de a leggyakoribb kérdéscsoport és fórumtéma a terhesség, a kismamaság és a kisgyermekes anyaság. Ez még önmagában egyáltalán nem káros, bár a valódi vizitet természetesen nem helyettesítheti. Ugyancsak nagy szeletet hasít ki a netes diskurzusok tortájából a különböző intim témák csoportja, különös tekintettel a nemi betegségekre. A szégyenérzet valamint a kellemetlen vizsgálatok miatt a betegek nem szívesen fordulnak valódi szakemberhez. Ezeken kívül még a bőrbetegségek, a fogászati problémák és a fertőzések kerülnek elő nagy számban hasonló

okok miatt, továbbá a latin kifejezések magyarázatára és a vérvételi eredmények értelmezésére keresnek még kiugróan sokszor a felhasználók.

Hogy mi a baj az egész jelenséggel? Erre a kérdésre összetett a válasz. Az átlagfelhasználó, aki az öndiagnózis rögzítő útjára lép, rendszerint addig keres, amíg megnyugtató választ vagy ezzel ellentétesen valami végtelenül kiborító, súlyos magyarázatot nem talál. Előbbi esetnek az a veszélye, hogy a hamis megnyugvás miatt nem fordul orvoshoz,

”*Ha már feltétlenül utána akarunk nézni egy-egy aktuális tünetnek, akkor érdemes élni az Orvos válaszol rovatokkal, és nem a Gyakori kérdéseken próbálkozni.*

utóbbi esetben pedig egy szorongás-lánc alakul ki, ez pedig további problémákat szül. A téves diagnózison való aggódás pedig előbb-utóbb valós tünetekkel jár, nem beszélve arról, hogy magun-

kon érezzük azokat a jelenségeket is, amik valójában nincsenek meg. Az egész folyamat átszop egy kóros és eltúlzott önmegfigyelésbe. Idővel a paciens már a negatív leleteivel szemben is szkeptikussá válik. Az interneten nincs korlát, senki sem szól ránk orvosként, hogy már rég nem a saját bajunkkal kapcsolatban böngészünk. Ugyancsak hibás feltételezés, hogy a keresőoldalak első találatai feltétlenül relevánsak volnának. Népszerűségük még nem támasztja alá az igazságtartalmukat, illetve a ránk vonatkozó érvényességüket. A nem kielégítő válaszokkal való találkozás aztán további elégedetlenséget szül, ami újabb kereséseket generál. Szomorú konklúziója a cyberchondriának, hogy a betegek nagy része egyáltalán nem is megy orvoshoz az öndiagnózis után, bármit is találjon.

Azt sem szabad elfelejteni, hogy a netes tartalmak többsége ellenőrizetlen. Az egyes fórumokra rendszerint az fog írni, akinek hosszabb ideje fennállnak a tünetei, és valószínűleg rendkívüli esetnek számít. Az ilyen beszámolókat olvasgatása kifejezetten káros, ugyanis azt a benyomást kelti, hogy márpedig nekünk is így kell érezni magunkat, egész biztosan súlyos bajunk van. Az a nagy százalék, aki gyorsan és komplikációktól mentesen gyógyul meg, értelemszerűen nem fogja teleírni a tapasztalataival az egyes fórumokat. Összességében kijelenthető, hogy az online

orvosi javaslatokra érdemes úgy tekinteni, mint Dr. Know karakterére az A.I. - Mesterséges értelem című sci-fi-ből. A mindentudó gép rendszerint kitérő és pontatlan válaszokat osztogatott a főszereplőnek, aki az így kapott tanácsokkal sosem jutott előrébb. Amennyire szkeptikusak vagyunk egy idegennel szemben, legalább annyira érdemes távolságtartónak maradni a netes válaszokkal kapcsolatban.

Nem sikerül kikúrálni magam

Az okok keresésekor fontos leszögezni, hogy a cyberchondria nem magyar sajátosság. Ugyanakkor azt elég jól körül lehet határolni, hogy hazánkban mi vezetett el a széles körű terjedéséhez. Az egyik legfontosabb tényező az egészségügy sokat hangoztatott pocsék helyzete. A szakma elöregedése, a háziorvosok számának csökkenése, a betöltetlen praxisok legalább annyira hozzájárulnak az öndiagnózis felvirágzásához, mint a hosszú várólisták vagy a rossz személyes tapasztalatok. Az pedig, hogy egy orvosi látogatás felér egy haladó latin kurzussal, és hogy az orvosok leginkább csak a szakmabeliekkel hajlandók egyenrangú félként bántani, tovább rontja az egész helyzet megítélését. Nem csoda hát, hogy az amúgy is aggódó beteg a futószalag-szerű rendelések helyett inkább választja a fotel kényelmét, és saját maga néz utána a problémáinak.

Síratóasszonyok toborzása és a sírfelirat betűtípusának kiválasztása helyett a megoldás alighanem a higgadságban és az önkontrollban rejlik. Mint minden neten található dolgot, úgy az egészségügyi tanácsokat is helyén kell kezelni. Ha már feltétlenül utána akarunk nézni egy-egy aktuális tünetnek, akkor érdemes élni az Orvos válaszol rovatokkal, és nem a Gyakori kérdéseken próbálkozni. Fontos szem előtt tartani, hogy az igazán súlyos tünetekre ott az ügyelet, minden más pedig alighanem várhat az első orvosi vizitig. Megoldás lehet az is, hogy a doktor ne ellenséget lásson a világhálóban, hanem próbálja meg beépíteni az életébe, és alkalmazni a tévhitek és rossz tanácsok elleni harcban. Egy saját blog, weboldal, cikkgyűjtemény, netán tanácsadó rovat valódi orvosokkal és átgondolt tanácsokkal tudna javítani a problémán. A modern, okoseszközökkel elárasztott világgal együtt kell élni, megkerülni úgysem lehet az internetet, legfeljebb adaptálni a hasznos tulajdonságait.

MŰHELY

Felelős kiadó:
Krisztián Dávid
Pekár Zoltán
Főszerkesztő: Szabó Zsolt
Lapmenedzser: Boros Miklós

Rovatvezetők:
István Adrienn
BME körkép, bmeokorkep@muhely.com
Kupcsik Réka
Kapun kívül, kapunkivul@muhely.com
Kulcsár Dorottya
Közélet, kozelet@muhely.com
Balogh Kata Boglárka
Sport, sport@muhely.com
Kun Zsófia
Magazin, magazin@muhely.com
László Gábor
Technika, technika@muhely.com
Sziklay Csenge
Publicisztika, publicisztika@muhely.com

Kép- és tördelőszerkesztő:
Dobó Diána

Az újság készítésében résztvettek:
Kalmár Dániel, Pál Noémi,
Pipis László, Varnyu Iván

Szerkesztőség:
1111 Bp., Műgyetem rkp. 3.
K. alagsor 80/a.
E-mail: info@muhely.com,

Hirdetesszervezés:
E-mail: info@muhely.com

Nyomda:
Lapcom Zrt.
Felelős vezető: Andreas Merz

Az újság megjelenik kéthetente
6500 példányban.

Ingyenes.
HU ISSN 1589-6668

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

www.observer.hu

NYEREMÉNYJÁTÉK

A helyes megfejtést beküldők között két jegyet sorsolunk ki a Szkéné Színház egy előadására. A megfejtéseket a muhelymegfejtés@gmail.com e-mail címre várjuk **május 22-ig**. Előző számunk nyertese: **Bányai Klaudia**.

	Amper	Tolvaj	Energy	Éhség teszi	Középen lebben!	Egye!	Tetejére	Hunok királya	Egyik megye	Ópa párja	Kezdet kezdete!	Imalánc	Liter	
1.														B
	Kötőszó		Vér-csoport			Keresztül segít							Névelő	
2.			Napisten			General Electric							Test tudománya	
Motor teszi						Társa rövid.					Létezik			
Fő-étkezés					Társad. osztály					Pénz (argó)				
-ra párja			Indok		Kelvin	Tova			Foci csapat					
Csapa-dék			Erdei állat			Máshova tesz			Doktor					
Newton		Zorro		Kortárs rövid.		Andora jele		Chris ... énekes				Malac lakja		
Duplán: bébicsoz		Alkalmas rövid.		Ülőke		Pénztár előtt van		Kén vegyjele				Részben tollas!		
Befed			Piszkos					Bog						
			Magad					Délután						
							Ellenben				Római 51			Giga
							Fluor				Nahát!			
							Felületesen							

május 18.

Agota Kristof: A nagy füzet

a Szkéné Színház és a Forte Társulat közös előadása

A Forte Társulat

A Forte Társulat Horváth Csaba rendező-koreográfus által 2005-ben alapított formáció. A színészek-táncosok alkotta társulat egy Magyarországon kevésbé ismert formanyelv létrehozásán kísérletezik. A testekkel, hangokkal, táncsal, zenével és szöveggel egy új homogén nyelv megteremtése a cél. Az ily módon újrafogalmazott fizikai színházi műfaj megpróbál másképpen gondolkodni történetmesélésről, szituációról, jelenetezésről, színpadi időről, játéktérről, hatásdramaturgiáról, és egy egészen izgalmas és eredeti színészi játékot hív elő.

Valahol Európában pusztító háború dúl. Egy anya vidékre menekíti ikreit a nagymamájukhoz, a népmesék gonosz boszorkányához. A gyerekeknek egyedül kell megtanulniuk mindent, ami a túléléshez szükséges. Magányosan, éhezve és fázva vezetik naplójukat a Nagy Füzetbe. Följegyzik, mit láttak, mit hallottak, mit tettek, mit tanultak. Életben maradnak, szívük megkeményedik, testük megedződik.

A névtelen ikrek hihetetlenül intelligensek, érzelmek nélküliekké válnak, mégpedig önkéntesből. Addig mondogatják egymásnak a kedves szavakat (pl. szeretlek), míg azok elvesztik értelmüket, vagy mivel nem akarják érezni a fájdalmat, mikor megverik őket, egymást verik, hogy kivesszen belőlük a fájdalom. Számos egyéb gyakorlatot végeznek még, de emellett karban tartják elméjüket is, a Bibliából kívülről tudnak részeket, számolnak, írnak, olvasnak és rejtegetik a Nagy Füzetet...

www.szkene.hu • 1111 Bp. Műgyetem rkp. 3. K épület 2. emelet

Világjárók

Kerékpárral Erdélyben

A fantasztikus ötletek megvalósításának vagyok a híve, sőt igazán ezeket értem „élet” alatt. Adott volt egy-két korsó sör valamelyik budapesti kocsmá félhomályában, az információ egy kisebb gyergyói fesztiválról és a bringázás szerepéről. Mindezt összegezve az eredmény: hét nap alatt, augusztus elején, 530 kilométeren keresztül, Hajdúszoboszlótól Nagyvárdon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Szászrégenen át Gyergyószentmiklósrá bicikliztünk.

ARNOLD BALÁZS

A híres hajdúsági fürdővárosba a Budapest-Debrecen fővasútvonalon jutottunk el, ott leszálltunk a vonatról, felpattantunk kerékpárjainkra, és Nagyvárd felé vettük az irányt a forró alföldi rónaságon. A Berettyóújfalu és a partiumi nagyváros közötti kerékpárutat leszámítva egészen Gyergyóig jórészt a kisebb falvak között futó, gyér forgalommal bíró autóutakon haladtunk, melyek néhol, egy-egy kanyart követően váratlanul eltűntek, majd később újra felbukkantak a semmiből, mint valamiféle hegyi patak. Máskor hirtelenjében macskakőre váltottak, vagy végképp eggyé váltak az anyafölddel. A legfontosabb hozzáállásnak az ilyen helyzetekben az bizonyult, hogy ne legyenek magasztos igényeink, a meglepetéseket kellő vidámsággal és ne pedig bosszúsággal fogadjuk el.

A határ túloldalán már megjelentek a kisebb lankák, a nehézségek az összeszűkülő hegyvonulatok találkozásában bukkantak fel. Királyhágónál a főútnak nem találtuk alternatíváját, így az Ady

Fotó: Arnold Balázs

és Csinszka emlékét őrző Csúcsán át Bánffyhunyadiig kénytelenek voltunk a kamionok mellett tekerni, azonban a záróvonalon túl Erdélyben szinte mindig van egy további egy-másfél méter széles betonfelület a szalagkorlátig, így nem igazán panaszkodhattunk. Ezt követően az Erdélyi-szigethegység és a Kárpátok koszorúja közé ékelődött dombos, főként csupasznak tetsző, legelőkkal tarkított vidék tárult a szemünk elé.

Az izzasztó emelkedőket követő hosszú és kanyargós lejtők után mindig útba esett valamiféle látnivaló, ugyanakkor érdemes elvétni a legrövidebbnek tartott útvonalról, ha nem szeretnénk elszalasztani a kincset érő kalandokat. Kolozsvár előtt mintegy 30 kilométerrel található Nagypetri község, ahol a helyi református lelkész házaspár kipofozta a parókiát, és a falu szélén még két

hatalmas, többszintes kőházat húztak fel szálláshely gyanánt, melyek belső terét díszes falfaragások, szobrok, skanzenbe illő kalotaszegi bútorok, szöttesek, festmények, versek tarkították. Ennek az oka pedig az úgynevezett „nagypetri álomban” keresendő, melynek lényegét a fehér falon függő, bekeretezett leírásban fejtették ki. Túl a szimpla turizmuson, olykor a legkülönbözőbb művészeknek ad otthont e hajlék, akik a nyugalmas pihenést egyik alkotásuk otthagásával „törleszthetik”. A falu kocsmájában tett tiszteletkört követően a lelkészlakást kerestük fel, ahol a baracklekvar befőzésének kellős közepén tartottak, így megbízva bennünk, átnyújtották nekünk az arasznyi, robusztus templomkulcsot, mondván, nézzünk körbe a több száz éves épületben. És ez még nem minden, este a szállás társalgójába

hívták össze magyar vendégeiket, ahol egészen addig szórakoztattuk egymást történeteinkkel, míg – a házigazdák szigorú kritériumának megfelelően – a szilvapálinka ki nem ürült az üvegből.

Szállásokat nem mindig foglaltunk előre, egy pár alkalommal a szerencsés véletlenre bíztuk magunkat. Kolozsvár után a Mezőség végeláthatatlan dombvidékén haladtunk. Néhol kilométereken keresztül egyáltalán nem kellett tekernünk: olykor percekig toltuk felfelé a kerékpárt, majd robogtunk lefelé a kacsaringós autóúton. Már a harmadik út menti panziónál is a teltházra hivatkoztak, míg végül rátaláltunk egy kétszintes, hatalmas szálláshelyre, kétágyas szobákkal, modern kialakítással. A román vendéglátós néni nagyon kedves volt. Az emeleti szobánk ajtaja előtt, a kulcsot a zárba illesztve nem fordította el egyből, hanem rám tekintett, és mentegetőzőképpen a következőket közölte velem magyarul: „Nem luxus, csak minimál!” Majd kinyitva az ajtót egy - bár egyszerű, de csodaszép - helyiség tárult a szemünk elé, ahol a nyitott erkélyről a besurranó szellő meglibentette a hófehér függönyöket, s a korlátján túl elénk tárult a több tucat ívből álló szelíd dombvidék, a háttérben az ég kékjében felolvasó csipkézett hegyvonulatokkal. Visszanéztem a szállásadónkra, s mosolyogva megkérdeztem: „Minimál?” Egmásra neveltünk. Sütő András szülőfaluján – Pusztakamaráson – keresztül értünk Marosvásárhelyre, melynek bevezető peremén megsokasodtak a magyar nyelvű hirdetések, plakátok és a székelyföldes matrikák a közlekedési táblák oszlopain, mintha egy csapásra újra Magyarországra léptünk volna, és ez valójában nem is történt másként. Székelyföld fővárosa a rengeteg kék-sárga-piros zászlócskát, a központban található ortodox nagytemplomot és a hatalmas, talpig fegyverben strázsáló román katonát ábrázoló szobrot leszámítva még híven őrzi az évszázados magyar idöket. Megtekintettük az élénk színekben pompázó Kultúrpalotát és a református templomot körbeölelő, felújított

középkori várat. A temetőben tiszteletünket tettük Bolyai Farkas és János sírjánál.

A legszebb szakasznak az utolsó napi bizonyult. Mesés, varázslatos völgyekben vezetett utunk,

Költségek dióhéjban

Érdemes a határon található valutaváltónál megállni, mivel ott középárfolyamon és kezelési költség felszámítása nélkül dolgoznak. Román lej (1 lej ≈ 75 Ft) mellett mindenképpen ajánlatos eurót is váltani, hiszen bizonyos panziókban utóbbit részesítik előnyben. A szállásaink 30-55 lej/fő/éj között jöttek ki, melyekhez az esetek felében közös konyha is tartozott. Erdélyben a sörök ízletesebbek és olcsóbbak a hazaiakhoz képest, 2-4 lejért már hozzájuthatunk egy korsónyi minőségi nedűhöz. A napi vásárlásaink 15-25 lej körül mozogtak, a vonatjegyet 17 ezer forintból hoztuk ki fejenként, mely tartalmazta a kerékpárunként felszámított 5 eurós költséget is.

ahol a párafelhő megült a sebesen robogó patakok felett, s emiatt az arcunkon éreztük a lecsapódó hús párákat. A rengetegben nem számíthattunk senkire és semmire, téreőr és GPS-jel után kár lett volna kutatni, viszont ennél jobb lehetőség nem is adódhatott volna, hogy a többéves túrázási tapasztalatainkra és megérzéseinkre hagyatkozhassunk. A Görgényi-havasokról lélegzetelállító serpentineken gurultunk le a Gyergyói-medencébe. A harapnivaló friss levegő, a fenyvesek között bókászó, kolompoló szarvasmarhák, a lenyűgöző kilátással kecsegtető sziklameredélyek, a szomjunktól oltó húsforrások hívására, amikor időnk és a szeszélyes időjárás engedte, gyalog is bebarangoltuk a környező vidéket, olykor egymagamban mentem, ha némi magányra vágytam. Utóbbi alkalmak egyikén egy székely atyafi beinvitált az egyik sörözőbe, meghívott egy üveg jól ismert Csikire, és egy hasznos tanáccsal látott el az egyedüli kóválygásokat, pontosabban azok mellőzését illetően, miszerint: „Medve van!” Erdélyben a hatalmas pásztorkutyákon kívül nem kell különösképpen tartanunk semmitől, mindössze rugalmasan kell kezelni a helyzeteket. A nyugati országokra és a nagyvárosokra szocializálódott turistáskodást felejtjük el, ezáltal viszont a spontaneitási képességünket csúcsra járathatjuk. Aki szereti a kalandokat és a váratlan fordulatokat, meglátva bennük a felejtethetetlen élményeket, az nem fog csalódní, sőt az ott kialakuló honvágy egy életre visszacsábítja. S mivel a szomszédban van, miért ne élhetnének számtalanszor ezzel a lehetőséggel?

A vonatmizéria

Szekszárdiként otthonról egy átszállással érkeztem a Déli-pályaudvarra, ahonnan áttektertem a Nyugatiba. Ott közölték, hogy a visszaútra szóló kerékpárjegyeket csak azokon az állomásokon lehet beszerezni, amelyeket a Brassóból induló vonat érint, ezért kénytelen voltam a Keleti-pályaudvaron lebonyolítani a tranzakciót, majd visszamentem a Nyugatiba, hiszen onnan tudtam Ceglédre jutni a haveromhoz, akivel az ezt követő napon vágtunk neki a túrának. Albertirsán fehér füstöt eregetve kigyulladt az egyik kocsi, így leszállítottak, s meg kellett várnom a következő vonatot. A másnapi Cegléd és Hajdúszoboszló közötti problémamentes utazással ellentétben a visszaúton további gubancok adódtak. A gyergyószentmiklósi állomásra begördülő Hargita IC-n nem találtunk bringatárolót, így a lépcsőkön tartottuk a kerékpárjainkat, amiért a kalauzok leteremtettek minket, csak hogy a Pesten megvett jegyeinkkel, rajtuk a kocsi számával, nem tudtak velünk komolyabban vitába szállni. Tovább borzolva a kedélyeket a határon a román hatóságok beszédtek az összes utastól a személyi igazolványokat, útleveleket, és tíz percre eltűntek a szemünk elől az okmányainkkal, holott már így is több órák késésben voltunk. A magyar oldalon a kalauz kérésének eleget téve a bringákat az utolsó kocsi végébe helyeztük át. Püspökladányon már nem bírtam nevetés nélkül fogadni a hangosbemondó közlését, miszerint a szerelvény kerékpártárolóval ellátott. A Keleti-pályaudvarra éjfél körül, 140 perces késéssel értünk be, mindenesetre a MÁV dicséretére legyen mondván, hogy a CFR román vasúttársaság által Nagyvárdig összehozott késését 20 perccel mérsékelte. Másnap a Déli-pályaudvarról a 4.45-kor induló vonattal, egy átszállással sikerült hazajutnom Szekszárdra.

Az írás művészete

A Műhely szerkesztősége a 2017/18. tanév őszi félévében ismét meghirdeti gyakorlatorientált Újságíró képzését.

Amit kínálunk:

- a média belső világának megismerését,
- az újságírás műfajainak elsajátítását és azok profi használatát,
- írás és beszédtechnikai gyakorlatokat,
- csoportos interaktív képzést,
- a különböző kommunikációs technikák elsajátítását,
- személyre szabott értékelések,
- publikálási lehetőséget már a képzés ideje alatt is a Műhelyben,
- a legjobbaknak bekerülési lehetőséget a Műhely szerkesztőségébe, rendszeres munkalehetőséggel,
- felkészítést a munka világának kommunikációs kihívásaira.

Az előadások időpontja:

csütörtök 17-18 óra

A képzés helyszíne:

K. alagsor 80/a.

A részvétel INGYENES.

Jelentkezés: info@muhely.com

A jelentkezéshez kérjük adjátok meg a nevetek mellé az évfolyamotokat és annak a karnak a nevét, amelynek hallgatói vagytok.

GONDOLATOK

Ebben a rovatunkban prózákat, verseket, egyéb irodalmi műveket, valamint szociográfiákat közlünk. Várjuk e tárgyban írásaitokat a publicisztika@muhely.com e-mail címre, Gondolat jellegével.

Csere

CSIZMADIA ESZTER

Jankó csak nemrég lépett rá az útra. A pirosposzgás, szőke kisfiú totyogva indult el a fákkal és virágokkal szegélyezett ösvényen. Olykor, ha meglátott egy pillangót vagy egyéb élőlényt, nekiiramodott, és tömzsi lábait szaporán szedve, önfeledt kacagással futott utána. Néha letépett egy virágot, csak úgy szagolgatni, máskor szöcskét játszva ugrándozott, letaposva az út menti zöldeket.

Egyszer aztán felbukkant egy különös alak. Hétéves forma gyerek közeledett felé, ugyanolyan szőke és pirosposzgás, mint amaz, de valamivel komolyabb tekintetű. Mikor találkoztak, az ismeretlen fiú így szólt:

– Örülök, hogy látlak, kicsi Jankó. Hoztam neked valamit.

Egy táskát nyújtott a kisfiú felé, tele könyvekkel. Jankó már nyúlt volna érte, az idegen azonban elhúzta előle, és folytatta:

– Ezekben a könyvekben rengeteg tudás rejlik, válasz a kérdéseidre, feltáruló titkok száza. Ennek azonban ára van. A játéka- idat kérem cserébe.

Jankó tétovázott. Nagyon szerette volna a táskát, de hogy adja oda érték a zsebében lapuló elefánt alakú követ, a darabka mohát és a villás botot a füle mögül? Az idegen csak állt, és várt, a kisfiú pedig döntött. Elvette a csomagot, kincseit pedig egyenként helyezte az ifjú kezébe, majd mind a ketten továbbhaladtak.

Jankó hamarosan az összes könyvet kiolvasta. Már nem ugrándozott, hanem a betűk és számok végtelenjébe temetkezve, egyenes léptekkel szelte át az erdőt. Amikor épp nem olvasott, álmódzva bámulta a fákat és az eget, közben mélyen beszívta a virágok illatát. Kis idő múlva újabb idegen, egy felnőtt férfi közeledett, majd megállt a fiú előtt.

– Nemsokára elágazáshoz érsz – közölte –, tudod már, hogy merre mész tovább?

Jankó megrázta a fejét.

– Én segíthetek – folytatta a férfi. – Tudom, melyik út biztonságos. Meg is mondom, de kérek valamit cserébe. Az álmaidat. Csak eltérítenek a céltól.

A fiú gondolkodott. Szerette az álmaidat, de olyan tanácstalan volt, hiszen nem ismerte ki magát az erdőben. Így hát bólintott, az idegen pedig elmagyarázta,

Illusztráció: Dobó Diána

mikor merre forduljon. Mielőtt elváltak volna, a férfi odaszólt neki:

– Mellesleg, te már nem vagy Jankó. János, esetleg Jani, így mutakozz be. Hisz nemsokára felnőtt.

És valóban, János haja időközben sötétebbé, hangja mélyebbé, termete pedig magasabbá, erőteljesebbé vált. Nemsokára megérkezett az elágazáshoz, és egy pillanatnyi tétovázás után rálépett a lebetonozott, korláttal szegélyezett, biztonságos útra. Jánoshoz időközben más vándorok is csatlakoztak, a legtöbben hozzá hasonló fiatal fiúk és lányok. A csapat beszélgetve, nevetgélve koptatta az aszfaltot, olykor felkapaszkodtak a korlátra, s láblógatva fogyasztották el útravalójukat. Az egyik ilyen alkalommal odalépett hozzájuk egy náluk pár évvel idősebb férfi.

– De sok időtök van nektek, fiatalok! – mondta derűsen. – Csak ültök a kerítésen, mint a madarak, és csiviteltek egész nap! Pedig ahogy mondani szokás, az idő pénz. Adjátok nekem az időtöket, s gazdaggá teszek titeket!

A társaság erre heves sugdolásba és tanácskozásba kezdett. Volt, aki hajlott a cserére, másokat nem érdekelt az ajánlat. Végül a csapat egy része, János vezetésével egyenként kezét fogott a férfival, majd a többiek hátrahagyva vágatni kezdtek. Pénz, pénz, pénz, az út ragyogott az érmék és bankók kisebb-nagyobb halmocskáitól. Ilyenkor mindenki megállt, ki-ki eltette a jussát, és siettek tovább. Többé szó sem lehetett pihenőről, korláton ücsörgésről, nehogy

megelőzzék őket, és elessenek a jutalomtól. Csak nagy ritkán álltak meg kitikkadva, hogy iganak egy keveset. Az egyik ilyen alkalommal összes halántékú úr lépett oda Jánoshoz. A többiek észre sem vették, kimerülten pihengtek az út szélén. – Mi szükséged rájuk? – kérdezte halkan, a többiekre mutatva. Gyorsabb vagy, mint ők, kitar- több, több járna neked. Fuss elől, vezesd őket. Tedd el, ami a tiéd. A barátság illúzió, a hatalom valódi.

János bólintott, majd elkezdett futni. A többiek fölugrottak, s követték, de nem tudták beérni, így a férfinak szinte az összes pénz sikerült futtában fölmar- kolnia. Egyre jobban lemara- doztak mögötte, egy idő után már csak János léptei kopogtak az aszfalton. Ő azonban nem állt meg pihenni, habár egyre nagyobb súlyt kellett cipel- nie. Csak futott és futott, amíg egyszer csak elfogyott előle az út. Egy szakadék szélén állt, az aszfalt egészen a peremig vezetett, az utolsó méteren pedig egy sápadt, fekete öltönyös öregember állt botra támasz- kodva. Nem mozdult akkor sem, amikor János odalépett hozzá.

– Na, te mit ajánlasz nekem? – kérdezte, de az öregember megrázta a fejét.

– Nincs több alku – felelte. Nincs tovább. A Halál nem tárgyal, és nem ad semmit, csak elvesz.

János lenézett a két kezére, amelyek fehérek és valószerűtlenül ráncosak voltak. Pénzzel teli táskáját már alig bírta el, ledobta hát az út mellé. Nem maradt semmije. Összeszedte erejének utolsó morzsáit, és még egyszer, utoljára nekifutott.